

Ger de Koning

EUROPA HERLEEFT!

droom of nachtmerrie?

Oude Sporen 2008

INHOUD

Voorwoord	6
1. Inleiding	8
Nieuwsgierig naar de toekomst	8
Onze bron van informatie	8
Europa niet in de marge.....	9
Aanleiding voor het ontstaan van de Europese Unie.....	10
EGKS	10
EURATOM en EEG.....	10
EU	11
Interne markt.....	11
Euro	12
Lidstaten.....	12
Wat heeft de EU tot nu toe opgeleverd?	13
2. De profetie	14
Voorwaarden	14
Centrale thema	15
God bepaalt de geschiedenis.....	16
Het ontstaan van de volken.....	17
De ontrouw van Israël.....	17
Daniël in Babel	18
De tijden van de volken.....	19
Uitleg van de profetie	20
3. Het statenbeeld in Daniël 2	21
Babel de nieuwe wereldmacht	21
Nebukadnezar droomt.....	22
Nebukadnezar en zijn raadgevers	23
Reactie van Daniël op het bevel van de koning	26
Verhoring en lofprijzing.....	27
Daniël voor de koning	28
De toekomstige dagen.....	29
De droom van Nebukadnezar	30

De onderdelen van het beeld	31
Het eind van het beeld.....	32
De uitlegging van de droom	33
Het eerste rijk	33
De twee volgende rijken	34
Steeds minder in macht	35
Het vierde rijk is het Romeinse rijk.....	35
Twee fasen	36
Verleden en toekomst	37
Verval van het Romeinse rijk	38
Het vijfde rijk	39
4. De vier dieren in Daniël 7.....	40
Daniël droomt	40
De eerste drie dieren	41
Het vierde dier	42
De kleine horen.....	43
God op de troon	43
Het oordeel over de kleine horen	44
De Zoon des mensen en zijn koninkrijk.....	45
De Zoon des mensen	45
Het koninkrijk van de Zoon des mensen	46
De heiligen van de Allerhoogste.....	47
De ware zin willen weten	48
De heiligen en de Allerhoogste	49
God bepaalt de grens.....	49
Het vierde dier, de tien horens en de kleine horen.....	50
Nog eens: God bepaalt de grens	51
De heerschappij van de heiligen	52
5. Het beest uit de zee.....	54
Oorsprong, uiterlijk en kracht van het beest	54
Daniël en Johannes.....	54
Het eerste beest.....	55
Het beest wordt geïnspireerd door satan	55
Aanbidding van het beest.....	56
Wonderlijk herstel.....	57

De ware aard van het beest.....	57
Het lot van de bewonderaars van het beest.....	58
Waarschuwing en bemoediging.....	58
6. Het beest en de hoer	60
De grote hoer.....	60
De valse en de ware kerk	60
Babylon is de Roomse kerk.....	61
Afgoderij.....	62
De moeder van de hoeren.....	63
Uitleg over de verborgenheid van de vrouw en het beest	63
De verwondering van Johannes	64
Vier perioden	64
Tien koningen en zeven koningen	65
Een monsterverbond	66
Het einde van de hoer	67
7. Het einde van het beest.....	69
De hemel gaat open	69
De Heer Jezus verschijnt.....	69
... en oordeelt.....	70
Het beest geoordeeld	71
De slag bij Harmagedon	71
Het einde.....	72
Nawoord	74
Samenvatting.....	74
Aan welke kant sta je?	75

2005 Grace Publishing House

2008 Revisie M.G. de Koning

Auteur: Ger de Koning

Omslagontwerp: Geert Middelman

Druk: His Printing, Hoornaar

Jaar van uitgave: 2005

Uitgave: Grace Publishing House, Veenendaal, Nederland

ISBN 9077669051

NUR-code: 700

Trefwoord: Eschatologie

Internet: www.gracepublishinghouse.com

E-mail : info@gracepublishinghouse.com

VOORWOORD

Het onderwerp dat in dit boekje wordt behandeld, is uitermate boeiend. Er ontrolt zich iets voor onze ogen waar we alleen maar naar kunnen kijken, maar geen invloed op kunnen uitoefenen. Europa wordt gewoon een supermacht, of we dat nu leuk vinden of niet. Maar je kunt ergens met open ogen naar kijken en toch niet weten wat er echt aan de hand is. Daarvoor moet je een kijkje nemen achter de schermen.

Voor dit kijkje achter de schermen moeten we niet een bezoek brengen aan het kloppend hart van Europa in Brussel. We moeten aan de weet zien te komen wie dit hart zo doet slaan. Dat betekent dat we de Bijbel moeten openslaan. Dan ontdekken we wie er achter de eenwording van Europa zit. Bovenal krijgen we dan Gods visie erop. Over de ontwikkeling van Europa staat heel wat in de Bijbel.

Europa ontwaakt! De kolos is bezig wakker te worden, wrijft zich de ogen uit en wordt zich steeds meer bewust van zijn bestaan en zijn kracht. De bewondering en het respect voor deze reus in wording wordt wereldwijd steeds groter. Dat klopt met de Bijbel. Daarin is dat voorgezegd. In de Bijbel staat verbluffend duidelijk wat de werkelijke oorsprong van Europa is en wat het einde ervan zal zijn.

Het getuigt van verstand met wijsheid om de ontwikkelingen te volgen aan de hand van de Bijbel. Dat is de opzet van dit boekje. Als onze ogen open zijn om te zien wat de Bijbel over Europa te zeggen heeft, zullen onze gevoelens oververhit noch onderkoeld raken door de ontwikkelingen.

De belangrijkste graadmeter in onze waardering voor Europa moet de houding zijn die het tegenover de Heer Jezus inneemt. Er is geen ander criterium denkbaar dat een zuiverder uitkomst oplevert. Juist dat zullen we dan ook van God willen weten en juist daarvoor willen we zijn Woord uitvoerig raadplegen.

Het onderwerp van dit boekje is de toekomst van Europa. Er zal blijken dat daarmee andere onderwerpen verweven zijn. Ik denk bijvoorbeeld aan de antichrist en de toekomst van Israël of de toekomst van de kerk. Omdat deze onderwerpen als zodanig buiten het kader van dit boekje vallen, ga ik daar niet uitvoerig op in. Ik hoop dat de enkele opmerkingen over zulke onderwerpen een aansporing zijn zelf die onderwerpen te gaan bestuderen.

Rest mij nog te zeggen dat ik voor aanhalingen uit het Oude Testament gebruik maak van de vertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap 1951. Voor de aanhalingen uit het Nieuwe Testament gebruik ik de Herziene Voorhoeve-vertaling.

Ger de Koning

Middelburg, juli 2005

Reageren? Dat kan. Mail, bel of schrijf naar:

E-mail: ger.de.koning@gmail.com

Tel. +31 (0)118 638458

4335 CX, Mortierestraat 18

1. INLEIDING

Nieuwsgierig naar de toekomst

De mens heeft een ingebakken nieuwsgierigheid naar de toekomst. Er zijn maar weinig mensen die daar geen enkele interesse voor hebben. Horoscopen (d.i. waarzeggerij waarbij uit de stand van de sterren tijdens iemands geboorte zijn toekomst wordt voorspeld) genieten een geweldige belangstelling. En dat zijn dan uitspraken over een persoon, gekoppeld aan een sterrenbeeld en die ook nog slechts over een korte periode gaan. Ze worden veelal lacherig gelezen (hoewel trouwens vaak blijft hangen wat men las).

De oudste vorm van astrologie (d.i. waarzeggerij waarbij met behulp van de stand van de sterren de toekomst wordt voorspeld) is de politieke astrologie. Door dit middel wilde men de toekomst van een volk trachten te voorspellen. In het oude Babylon en Egypte werd de politieke astrologie door veel astrologen beoefend. De belangstelling ervoor heeft in de loop van de eeuwen een nu eens opgaande, dan weer neergaande lijn getoond. Van de tijd waarin wij leven kan worden gezegd dat de belangstelling sterk stijgend is. In een krant stond eens: 'De geschiedenis heeft bewezen dat de astrologie het best gedijt in tijden van religieuze neergang en sociale onrust.' Onzekerheid, mede door het wegvallen van de steun die men had in het geloof in God, schept een vacuüm, dat door boze machten met duivels genoeg wordt gevuld.

Onze bron van informatie

Als we ons nu willen bezighouden met de toekomst van de Europese Unie zijn we gelukkig niet aangewezen op waarzeggende gaven. Dat zou een bron verraden die op het terrein van het occulte ligt. Bij zo'n bron ontbreekt elke betrouwbaarheid. Occulte machten zijn per definitie leugenachtige en dus onbetrouwbare machten.

Maar ook personen met scherpe politieke inzichten zullen ons niet kunnen helpen bij de vraag hoe die toekomst eruit ziet. Dat zou ons overleveren aan de wijsheid van de mens. De geschiedenis van de mens heeft laten zien dat ook diens wijsheid geen betrouwbaar houvast geeft. Ook voorspellingen naar aanleiding van bepaalde ontwikkelingen als een vorm van wetenschap leveren geen betrouwbaar resultaat. Wetenschap levert uitkomsten volgens een model dat nu gangbaar is, maar even later vervangen moet worden vanwege nieuwere inzichten.

Is er wel een onafhankelijke, betrouwbare bron waar we van op aan kunnen? Een bron die betrouwbare informatie geeft over de toekomst van de Europese Unie? De voorgaande constatering sluiten uit dat we te rade gaan bij in zonde gevallen schepselen. Wil onze bron van informatie werkelijk betrouwbaar zijn, dan moet een in zonde gevallen schepsel ook niet zijn onbetrouwbare invloed kunnen uitoefenen. Dat betekent dat onze bron van informatie moet liggen buiten en boven iets van de schepping. Die bron is er! Die bron hebben we in de Bijbel, het Woord van God. God heeft gesproken. Zijn Woord ligt vast. God geeft in zijn Woord een heldere beschrijving van het verleden, het heden en de toekomst van hemel en aarde, de mens en de volken.

Europa niet in de marge

We zullen zien dat God in zijn Woord onder de volken ook voor Europa een plaats inruimt. En dat is geen plaats in de marge! Europa zal – samen met Israël – de hoofdrol spelen op het politieke eindtoneel van de wereld. De Bijbel geeft uitsluitsel over de vraag hoe die hoofdrol gespeeld zal worden. God heeft in het verleden al in zijn Woord vastgelegd welke rol de spelers in de toekomst zullen vervullen en hoe ze inhoud aan die rol zullen geven. In het heden, dat wil zeggen sinds de tweede helft van de vorige eeuw, zien we hoe Europa zich voor die hoofdrol opmaakt. Een korte terugblik in het nabije

verleden maakt dit duidelijk. Het immense belang van deze korte ontwikkeling zal ons, naar ik hoop, later uit de Bijbel duidelijk worden.

Aanleiding voor het ontstaan van de Europese Unie

We kunnen, denk ik, zeggen dat het voorspel van de slotakte van Europa op het wereldtoneel is begonnen in 1950. In dat jaar werd het idee voor één Europa gelanceerd. Eeuwenlang was Europa het toneel van talrijke en bloedige oorlogen. Frankrijk en Duitsland voerden tussen 1870 en 1945 drie keer oorlog, telkens met een enorm aantal slachtoffers. Een aantal Europese leiders kwam tot de overtuiging dat een duurzame vrede tussen hun landen alleen kon worden verzekerd door ze economisch en politiek te verenigen. Om te voorkomen dat het ooit weer tot bloedvergieten en verwoestingen zou komen, werd het idee voor de Europese integratie opgevat. Dit idee werd voor het eerst geformuleerd in een toespraak van Robert Schuman (toenmalig minister van Buitenlandse Zaken van Frankrijk) op 9 mei 1950. Op die dag – uitgeroepen tot Europadag – wordt nu ieder jaar de ‘verjaardag’ van de Europese Unie gevierd.

EGKS

Robert Schuman stelde in 1950 voor om de kolen- en staalindustrie van West-Europa te verenigen. Hieruit is in 1951 de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS) ontstaan, bestaande uit zes leden: België, West-Duitsland, Luxemburg, Frankrijk, Italië en Nederland.

EURATOM en EEG

De EGKS was zo’n succes dat deze zes landen enkele jaren later besloten nog verder te gaan en ook andere sectoren van hun economie te verenigen. In 1957 ondertekenden zij de Verdragen van Rome, waarbij de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie

(EURATOM) en de Europese Economische Gemeenschap (EEG) werden opgericht. De lidstaten begonnen met de opheffing van de onderlinge handelsbelemmeringen en vormden een 'gemeenschappelijke markt'.

EU

In 1967 fuseerden de instellingen van de drie Europese Gemeenschappen. Sindsdien bestaat er één enkele Commissie en één Raad van Ministers, alsook een Europees Parlement.

Het Verdrag van Maastricht (1992) betreffende de Europese Unie, dat op 7 februari 1992 in Maastricht werd ondertekend en op 1 november 1993 in werking is getreden, voerde nieuwe vormen van samenwerking tussen de regeringen van de lidstaten in, bijvoorbeeld op het vlak van defensie en 'justitie en binnenlandse zaken'. Door de toevoeging van deze nieuwe vormen van samenwerking werd de Europese Unie (EU) gecreëerd.

De economische en politieke integratie tussen de lidstaten van de Europese Unie betekent dat deze landen op vele gebieden gemeenschappelijke besluiten nemen. Ze hebben dus een gemeenschappelijk beleid ontwikkeld op zeer uiteenlopende gebieden: van landbouw tot cultuur, van consumentenzaken tot concurrentie, van milieu en energie tot transport en handel. De betrekkingen van de Europese Unie met de rest van de wereld hebben eveneens aan belang gewonnen. De EU onderhandelt met andere landen over belangrijke handels- en steunovereenkomsten en ontwikkelt een Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid.

Interne markt

Het heeft enige tijd geduurd alvorens de lidstaten alle onderlinge handelsbelemmeringen hadden opgeheven en hun 'gemeenschappelijke markt' veranderden in een echte interne markt die wordt gekenmerkt door vrij verkeer van goederen, diensten,

personen en kapitaal. Hoewel de interne markt formeel is voltooid eind 1992, moet er nog veel gebeuren op bepaalde gebieden – bijvoorbeeld de totstandbrenging van een echte interne markt voor financiële diensten.

In de jaren negentig werd het alsmear gemakkelijker voor mensen om rond te reizen in Europa, aangezien paspoort- en douanecontroles afgeschaft werden aan de meeste interne grenzen van de EU.

Euro

In 1992 besloot de EU een economische en monetaire unie (EMU) tot stand te brengen, waarbij één enkele Europese munt zou worden ingevoerd, waarvan het beheer aan een Europese Centrale Bank zou worden toevertrouwd. Deze gemeenschappelijke munteenheid – de euro – werd een feit op 1 januari 2002, toen de eurobankbiljetten en -muntstukken in de plaats kwamen van de nationale valuta's in twaalf van de 15 lidstaten van de Europese Unie (België, Duitsland, Griekenland, Spanje, Frankrijk, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal en Finland).

Lidstaten

In het begin bestond de EU slechts uit zes landen: België, Duitsland, Frankrijk, Italië, Luxemburg en Nederland. Door opeenvolgende toetredingen is de EU steeds groter geworden. Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk kwamen er in 1973 bij, gevolgd door Griekenland in 1981, Spanje en Portugal in 1986 en Oostenrijk, Finland en Zweden in 1995. De Europese Unie heette tien nieuwe staten welkom in 2004: Cyprus, Tsjechië, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Slowakije en Slovenië. Op dit moment (2005) bestaat de EU dus uit 25 lidstaten.

Wat heeft de EU tot nu toe opgeleverd?

Wie de huidige situatie eerlijk onder ogen ziet, constateert dat alle reeds geleverde inspanningen niet gezorgd hebben voor minder problemen. Het lijkt er integendeel op dat de problemen steeds complexer en steeds minder beheersbaar worden. Het loopt uit de hand. De drang om definitief met de problemen af te rekenen wordt steeds groter.

Vrede, welvaart en veiligheid, daar gaat het om. Elke bedreiging van deze – volgens de EU – basiswaarden moet worden bezworen. En dreiging is er te over. Oorlogsdreiging, toenemende armoede en sluimerend terrorisme knagen danig aan de basiswaarden. De afzonderlijke regeringen van de lidstaten zijn in een schier onverwoestbaar enthousiasme bezig de basisvoorwaarden te beschermen.

Maar telkens lopen zij tegen de grenzen van hun kunnen aan. Als de regeerperiode erop zit, zijn er alleen maar problemen bij gekomen. Een volgende regering, mogelijk anders samengesteld, meent het allemaal beter te kunnen. Met eenzelfde onverwoestbaar enthousiasme, overtuigd van het eigen kunnen, wordt aan de klus begonnen. Maar ze doen eenzelfde ervaring op.

Deze neerwaartse spiraal zorgt voor een klimaat waarin de geesten worden rijpgemaakt voor het aanvaarden van een persoon die in staat lijkt te zijn alle problemen op te lossen. Wie zal dat zijn? De toekomst, en het zou wel eens de nabije toekomst kunnen zijn, zal die vraag zeker beantwoorden. Maar voor hen die voor Gods plan met deze wereld de Bijbel willen raadplegen, hoeft het antwoord op die vraag niet te worden doorgeschoven naar een tijdstip in de toekomst. Het antwoord op die vraag staat namelijk in de Bijbel.

2. DE PROFETIE

Voorwaarden

‘Historisch gezien liggen de wortels van de Europese Unie in de Tweede Wereldoorlog.’ Zo staat te lezen op de website van de Europese Unie. Maar als we de Bijbel openslaan, zullen we ontdekken dat de wortels van het huidige Europa niet liggen in een idee van een Franse minister van buitenlandse zaken. In Gods Woord vinden we de werkelijke oorsprong van het Verenigd Europa. In de hoofdstukken 2 en 7 van het boek Daniël en in de hoofdstukken 13, 17 en 19 van het boek Openbaring wordt ons veel verteld over de belevenissen van Europa. Ook in andere profetische boeken staan wel verzen die ons iets vertellen, maar de vijf genoemde gedeelten geven ons toch wel een zo goed als volledig beeld.

Het zijn misschien niet direct onbekende gedeelten als het gaat om bepaalde namen en gebeurtenissen. Maar of we ze ook begrijpen...? Om deze gedeelten te begrijpen, is het nodig ze met een ontvankelijk hart en een gewillige geest te lezen. Wie in die gezindheid leest, zal begrijpen waarom God ze in zijn Woord heeft laten opschrijven en de rijkdom van deze gedeelten ervaren. Een eerste vereiste om te begrijpen wat God over Europa zegt, is niet het bezit van een bepaalde mate van intelligentie. God spreekt niet het intellect aan, maar het hart en het geweten. Ieder die ernaar verlangt te begrijpen wat God zegt en wil doen wat God zegt, zal ontdekken wat God bedoelt. De Heer Jezus geeft in Johannes 7:17 de voorwaarde om het Woord van God te begrijpen: *“Als iemand zijn [Gods] wil doen wil, zal hij van deze leer erkennen of zij uit God is.”* Dat betekent dat het iemands verlangen moet zijn om slaaf van God te zijn.

Het is dan ook veelzeggend dat het boek Openbaring is gegeven aan de Heer Jezus, opdat Hij aan *“zijn slaven”* zou tonen wat spoedig moet gebeuren (Openb. 1:1). Hier zien we de gezindheid voor het

begrijpen van de profetie. Mensen die als slaven de wil van God wenssen te doen, zijn in de juiste gezindheid om de mededelingen van God in zijn Woord te begrijpen. Die mensen zijn het, die door God van te voren op de hoogte worden gesteld van wat Hij van plan is: *“Voorzeker, de Here HERE doet geen ding, of Hij openbaart zijn raad aan zijn knechten, de profeten”* (Amos 3:8). Het is Gods verlangen zijn kinderen, zijn volk, op hoogte te stellen van zijn plannen. Hij ziet ernaar uit dat wij ons daarvoor interesseren. Als wij naar zijn mededelingen verlangen, zal Hij in rijke mate aan dat verlangen voldoen.

Centrale thema

Het begrijpen van de Bijbel staat in direct verband met het centrale thema van de Bijbel en dat is de Heer Jezus. Alles wat God ons wil laten weten, staat in zijn Woord. Maar al zouden we de hele Bijbel uit ons hoofd kennen, dan wil dat niet zeggen dat we Gods bedoeling hebben begrepen. Pas als we van een bepaalde waarheid hebben gezien wat die ons over de Heer Jezus vertelt, hebben we Gods bedoeling ervan begrepen.

Dus gaat het om ons hart. Als ons hart naar de Heer Jezus uitgaat, is de basis aanwezig om te gaan begrijpen hoe God naar Europa kijkt. Dan zullen we ons ook wel enigszins willen inspannen om naar gedeelten van de Bijbel te kijken waarvan de betekenis bij het lezen niet direct duidelijk is. Niet dat God het nodeloos ingewikkeld heeft gemaakt, maar Hij heeft zijn Woord gegeven op zo'n manier, dat de verklaring alleen duidelijk wordt aan hen die Hem liefhebben.

Die liefde kunnen we onder andere laten zien door onze inzet aan tijd en aandacht voor het onderzoek van zijn Woord. Tot dit onderzoek roept God ons ook op door middel van de profeet Jesaja: *“Zoekt na in het boek des HEREN en leest”* (Jes. 34:16). Hij heeft zijn Woord gegeven, opdat we alles wat gebeurt daaraan kunnen toetsen.

God bepaalt de geschiedenis

Gods Woord verklaart de geschiedenis. Het maakt daarbij niet uit of die geschiedenis al voorbij is of nog moet komen. Voor God is de toekomst ook verleden tijd. Hij werkt in de tijd, neemt er in dat opzicht aan deel, maar in zijn Wezen omspannt Hij de tijd. De tijd is door Hem geschapen.

Met zijn volmaakte voorkennis van alle dingen weet Hij precies hoe de tijd verloopt en wat daarin zal gebeuren. *“Ik immers ben God, en er is geen ander, God, en niemand is Mij gelijk; Ik die van den beginne de afloop verkondig en vanouds wat nog niet geschied is”* (Jes. 46:9b, 10). We zullen zelfs zien dat God niet alleen alles weet, maar ook dat alles zal gaan, zoals Hij het gepland heeft. Dit wordt treffend weergegeven in het achtste gezicht dat de profeet Zacharia kreeg. Daarin ziet hij vier wagens met paarden ervoor die tussen twee bergen van koper lopen (Zach. 6:1). Dat geeft prachtig aan dat de ontwikkeling van de vier wereldrijken voortgaat op een weg waarvan onmogelijk kan worden afgeweken. Over deze vier wereldrijken zullen we nog veel horen.

Dat houdt niet in dat Hij het kwaad heeft gewild, maar dat Hij het kwade van de mens gebruikt tot vervulling van zijn voornemen. Er zijn dingen waarin wij God niet kunnen narekenen. Hij is en blijft tenslotte God, oneindig boven ons verheven. Toch heeft Hij ons meegedeeld, wat er gaat gebeuren. Zo kunnen wij de juistheid van zijn geschiedschrijving nagaan en zien dat Hij niet aan geschiedvervalsing doet.

Er komt een moment dat gezegd kan worden: *“Het is gebeurd”* (Openb. 21:6). Dan komt er geen geschiedenis meer, dan is de geschiedenis voorbij. De eeuwigheid is aangebroken. Dan zal blijken hoe waarachtig God is geweest in alles dat Hij heeft gezegd en heeft laten neerschrijven als zijn Woord: *“Schrijf, want deze woorden zijn getrouw en waarachtig”* (Openb. 21:5). Deze woorden zijn een grote

bemoediging en aansporing om aan een dankbaar onderzoek te beginnen.

Het ontstaan van de volken

We willen ons bezighouden met wat er in de toekomst met Europa zal gebeuren. Om die gebeurtenissen in het juiste perspectief te plaatsen, is het nodig te kijken naar zijn oorsprong. En die ligt heel wat verder terug dan het jaar 1950. Die oorsprong ligt zelfs verder terug dan rond het jaar 600 v. Chr., de tijd van Daniël die ons zoveel over de wereldrijken zal vertellen.

Het ontstaan van de volken dateert van heel vroeg in de geschiedenis van de mensheid. Ze is het gevolg van een specifieke zonde van de mens. Die zonde was het streven van de mens naar eenheid en macht, naar een als God willen zijn. Daaraan gaven ze uiting door een toren te gaan bouwen die tot in de hemel moest reiken. Gods antwoord op dit streven was de spraakverwarring. Daardoor werd de mens over de aarde verstrooid en ontstonden de volken. De plek waar dat gebeurde, kreeg de naam Babel, een naam die we nog meerdere keren zullen tegenkomen (Gen. 11:1–9).

De ontrouw van Israël

God heeft de volken daarna hun gang laten gaan (Hand. 14:16). Op zeker moment heeft Hij uit de volken een volk genomen dat Hij tot zijn volk maakte, het volk Israël. Hij deed dat uit pure genade, vanuit zijn eigen liefde (Deut. 7:6–8). Hij wilde hen tot hoofd van de volken maken en door hen wilde Hij de wereld zegenen. Voorwaarde was dat ze Hem trouw zouden dienen. Maar dat deden ze niet. Daarom kon God hen niet langer als zijn volk erkennen.

Dat is de situatie als we Daniël in Babel, en dus niet in Israël, aantreffen. Hij vertelt ons veel over allerlei profetische gebeurtenissen en met name over Europa. We zullen dat zien in hoofdstuk 2 en 7 van zijn boek. De oorsprong van wat wij in onze dagen opmerken in een Europa op weg naar eenheid, wordt letterlijk

uitgebeeld in een droom die Nebukadnezar, de koning van Babel, kreeg. Deze droom - en de uitleg daarvan - door Daniël, geeft ons een schat aan informatie over het ontstaan, de ontwikkeling en de afloop van vier wereldrijken, waarvan het Romeinse rijk het laatste is. Naar dit rijk gaat al onze belangstelling uit.

Daniël in Babel

Als inleiding daarop is het goed te weten hoe de jonge, godvrezende Daniël in Babel was terechtgekomen. Hij was daar niet vrijwillig heengetrokken, op zoek naar een beter vaderland. Als trouwe Israëliet wilde hij helemaal niet weg uit het land dat God aan zijn voorouders, de aartsvaders Abraham, Izaäk en Jakob, had gegeven. Daar lag immers de stad Jeruzalem. En in die stad stond de troon des HEREN (1 Kron. 29:23) en de tempel, waarin Hij woonde. Het was het land dat God had uitverkoren, opdat het volk dat Hij had uitverkoren Hem daar zou dienen. Vandaar uit wilde God zijn volk tot een zegen stellen voor de hele aarde tot een getuigenis voor zijn Naam.

Maar zijn volk was van Hem afgeweken. In groot geduld heeft de HERE vele malen door zijn profeten zijn volk opgeroepen zich te bekeren (2 Kon. 17:13). Het volk luisterde echter niet en heeft *“zich verkocht om te doen wat kwaad is in de ogen des HEREN en Hem daardoor te krenken. Daarom was de HERE zeer vertoornnd geworden op Israël en had hen van voor zijn aangezicht verwijderd: niets bleef er over dan alleen de stam van Juda.”* (vs. 17b–18). Voor de uitvoering van dit oordeel maakte de HERE gebruik van de koning van Assur. Deze voerde tien stammen weg in ballingschap (vs. 23).

Het lot van de tien stammen had een waarschuwing voor Juda moeten zijn. Maar Juda kwam er niet van onder de indruk. Zij volhardden in hun zondige handel en wandel, ondanks al Gods bemoeienissen met hen om hen trouw te doen zijn aan Hem. *“Zij bespotten de boden Gods, verachtten zijn woorden en hoonden zijn profeten, totdat de gramschap des HEREN zich zozeer tegen het volk verhief, dat geen herstel meer mogelijk was. Hij deed de koning van*

de Chaldeeën [dat is de koning van Babel] *tegen hen optrekken...*" (2 Kron. 36: 16, 17).

De tijden van de volken

De toestand die dan aanbreekt, is een enorme verandering in Gods handelen met Israël en de volken. Tot dan toe liep Gods verbinding met de wereld via Israël. Wilde iemand in contact komen met de ware God, dan moest hij in Jeruzalem zijn (1 Kon. 10:1–9). Dat was voorbij. De heerlijkheid van God had de tempel in Jeruzalem verlaten (Ezech. 10:18, 19; 11:22, 23). De HERE woonde niet meer bij zijn volk dat van Hem was afgevallen.

De heerschappij die Hij aan Israël had willen geven, maar die zij zich onwaardig hadden gemaakt, legde Hij vanaf dat ogenblik in de handen van de volken. Hiermee nemen, wat de Heer Jezus noemt *"de tijden van de volken"* (Luk. 21:24) een aanvang. Dan wordt de loop van de wereldgeschiedenis niet meer door God in verbinding met zijn uitverkoren volk bepaald, zoals het was toen zijn troon nog in Israël stond. Die troon heeft Hij gegeven in de handen van de volken, terwijl Hij Zich terugtrok in de hemel. De tijden van de volken eindigen als de Heer Jezus bij zijn wederkomst zijn vreedrijk opricht en de wereld zegen ontvangt via het dan herstelde Israël.

De overdracht van de heerschappij aan de volken is bepalend voor de loop van de wereldgeschiedenis. Het gaat niet slechts om een gebeurtenis in de dagen van Daniël en de gevolgen daarvan voor de korte termijn. Daniël verklaart dat God aan Nebukadnezar in zijn droom heeft *"bekend gemaakt wat in toekomstige dagen geschieden zal"* (Dan. 2:28). Wij staan op de drempel van die toekomstige dagen. Ze werpen hun schaduwen vooruit. En wij leven in die schaduw, die onmiddellijk aan de nacht voorafgaat, de nacht die over de wereld zal dalen en deze in duisternis zal hullen. Over die dagen heeft de Heer Jezus tot de ziener Johannes op Patmos gezegd, dat *"de tijd nabij is"* (Openb. 1:3). Alles wat na dit vers in het boek Openbaring volgt, laat zien wat die tijd zal brengen.

Uitleg van de profetie

Het verband tussen de boeken Daniël en Openbaring zal zelfs voor de meest oppervlakkige lezer duidelijk zijn. Dit verband is een prachtige illustratie van een regel die noodzakelijk toegepast moet worden bij de uitleg van de profetie: *“Weet dit eerst, dat geen profetie van de Schrift een eigen uitlegging heeft”* (2 Petr. 1:20). Anders gezegd: we moeten Schrift met Schrift vergelijken. Dat geldt voor alle waarheden die we in de Bijbel hebben. Maar het aangehaalde vers heeft vooral betrekking op de profetieën van de Bijbel. Het begin van het vers (*“weet dit eerst”*) legt de nadruk op deze regel. De betekenis ervan is, dat geen enkele profetie op zichzelf staat, maar deel uitmaakt van een groot geheel. Dat grote geheel heeft één groot doel: de vestiging van het koninkrijk van God onder de heerschappij van zijn Christus.

Deze methode van uitleg van de profetie is geen vinding van mensen. Als dat zo was, hadden we geen betrouwbare mededelingen over de toekomst. Nee, de betrouwbaarheid van het profetische woord wordt gegarandeerd door het feit dat de Auteur van de profetie God de Heilige Geest is. *“Want niet door de wil van een mens werd ooit profetie voortgebracht, maar heilige mensen van Godswege hebben, door de Heilige Geest gedreven, gesproken”* (2 Petr. 1:21). De Heilige Geest heeft wel mensen gebruikt, maar Hij heeft hen laten opschrijven wat Hij wilde. Daardoor kunnen we er zeker van zijn dat we in de Bijbel een verslag van toekomstige gebeurtenissen hebben, waarmee niet door mensen is gemanipuleerd. En als we naar de regel van Petrus schriftplaats met schriftplaats vergelijken, zullen we er ook voor bewaard blijven over die gebeurtenissen te gaan speculeren.

3. HET STATENBEELD IN DANIËL 2

Babel de nieuwe wereldmacht

We hebben al gezien waarom Israël was weggevoerd uit het land dat God hun had gegeven. Nu willen we nog even kijken naar de krachtsverhoudingen tussen de landen rondom Israël aan de vooravond van de wegvoering van Juda naar Babel. Israël lag ingeklemd tussen de grootmachten van die dagen, Egypte en Assyrië. Geregeld hadden deze beide grootmachten met wisselend succes om de heerschappij gestreden.

In de laatste dagen van Juda liep de heerschappij van Assyrië ten einde. De laatste godvruchtige koning van Juda was Josia. Onder zijn regering beleefde het volk een opwekking. Helaas beging hij de fout de strijd aan te binden met Egypte, terwijl het leger van Egypte onderweg was om tegen Assyrië te strijden. Dat kostte hem zijn leven (2 Kron. 35:20–24). Het volk nam zijn zoon Joahaz en maakte hem koning. Hij regeerde slechts drie maanden. Toen Farao Necho terugkeerde van zijn veldtocht tegen Assyrië, nam hij Joahaz mee en stelde zijn broer Eljakim aan, die hij de naam Jojakim gaf. Jojakim gaf niets om God (2 Kron. 36:1–4).

Egypte is snel over het hoogtepunt van zijn macht heen. Een ander rijk is in opmars: Babel. In het derde jaar van de regering van Jojakim, dat is het jaar 606 v. Chr., trekt Nebukadnezar, de koning van Babel, tegen Jeruzalem op (Dan. 1:1, 2). Hij had daartoe opdracht gekregen van zijn vader, Nabopolassar. Deze was in opstand gekomen tegen de koning van Assyrië en had in 612 v. Chr. het Chaldeeuwse of nieuw-Babylonische rijk opgericht. Nebukadnezar heeft in het derde jaar van Jojakim Jeruzalem wel belegerd, maar het nog niet ingenomen. Dat doet hij pas in het elfde jaar van Jojakim (2 Kron. 36:5–7).

Maar bij de belegering in het derde jaar van Jojakim neemt hij naast veel materiaal ook een aantal mensen uit Jeruzalem mee. Bij deze eerste wegvoering worden ook Daniël en zijn vrienden naar Babel overgebracht. Hierna volgen nog drie wegvoeringen. God heeft het land volledig in handen van de vijand overgegeven. Maar dat wil niet zeggen dat God zijn handen van zijn volk heeft afgetrokken. Zijn plannen met zijn volk gaan door en die gaat Hij bekendmaken door mededelingen te doen over volken waar zijn volk mee te maken heeft of nog zal krijgen.

Nebukadnezar droomt

De droom die Nebukadnezar krijgt, is zo veelzeggend, omdat in deze droom in kort bestek de hele wereldgeschiedenis wordt voorgesteld. Vooral het sluitstuk is heel belangrijk. Dat bevat de oprichting van het rijk van de Heer Jezus en daar gaat het God om.

1 In het tweede jaar nu der regering van Nebukadnezar had Nebukadnezar een droom, waardoor zijn geest verontrust werd en het met zijn slaap gedaan was.

Op een nacht krijgt Nebukadnezar, de machtigste man op aarde, een droom. Hij beseft dat het geen gewone droom is. Zijn geest is er onrustig door. Hij kan niet meer in slaap komen. Hij, die over het lot van anderen kan beschikken naar het hem goeddunkt (2:38), is zelf in de hand van God. *“Het hart van de koning is in de hand des HEREN als waterbeken. Hij leidt het overal heen, waar het Hem behaagt”* (Spr. 21:1).

Het bijzondere is dat God hier aan het hoofd van de volken in een droom een gezicht geeft, om iets duidelijk te maken, waarvoor Hij normaal een van de profeten van zijn volk zou gebruiken. Dat heeft te maken met de inhoud van de droom. Die betreft namelijk de toekomst van het wereldrijk waarover Nebukadnezar heerste en van de wereldrijken die nog zouden volgen.

Er zijn drie redenen in dit hoofdstuk waarom God deze droom aan Nebukadnezar geeft. In de eerste plaats is het om de koning duidelijk

te maken waar zijn gezag vandaan komt, wie het hem heeft gegeven. Het gezag dat hij bezit heeft hij niet geërfd van zijn vader. Hij heeft het ook niet te danken aan zijn eigen inspanningen en veroveringen. God laat hem zien dat zijn absolute gezag van Hém komt.

In de tweede plaats maakt het gezicht hem duidelijk dat zijn heerschappij slechts voor een tijd zou zijn. Daar denken heersers meestal niet aan. Zij denken dat zij tot in eeuwigheid zullen regeren. Maar elk rijk heeft een einde, tot alle rijke worden vervangen door het eeuwige rijk van de Heer Jezus, dat door geen ander rijk wordt opgevolgd.

In de derde plaats blijkt door de droom dat, hoewel de koning de droom krijgt, hij het arme Joodse overblijfsel nodig heeft om zowel aan de droom te worden herinnerd als de betekenis ervan te leren kennen. Alleen bij hen die trouw met de Heer leven, is inzicht, hoe gering in aantal zij ook zijn en hoe onbeduidend hun betekenis in de ogen van de wereld ook is. Niet dat zij dit licht in zichzelf hebben. Ze hebben het ontvangen van de Heer. Maar de wereld is afhankelijk van hen voor de verklaring van de toekomstige gebeurtenissen, want God heeft die verklaring aan hen gegeven.

Nebukadnezar en zijn raadgevers

2 Toen gebod de koning, dat men de geleerden, de bezweerders, de tovenaars en de Chaldeeën zou roepen, om de koning zijn droom te verklaren; en zij kwamen en stonden vóór de koning.

3 De koning zeide tot hen: Ik heb een droom gehad, en mijn geest is verontrust, zodat ik die droom wil verstaan.

4 Toen spraken de Chaldeeën tot de koning: [Aramees] O, koning, leef in eeuwigheid! Zeg uw dienaren de droom en wij zullen de uitlegging te kennen geven.

5 De koning gaf de Chaldeeën ten antwoord: Het besluit staat bij mij vast; indien gij mij de droom met zijn uitlegging niet bekendmaakt, zult gij in stukken gehouwen worden en uw huizen zullen tot een puinhoop worden gemaakt,

6 maar indien gij de droom met zijn uitlegging te kennen kunt geven, zult gij geschenken en gaven en grote eer van mij ontvangen; geeft mij dus de droom met zijn uitlegging te kennen.

7 Zij gaven opnieuw ten antwoord: De koning zegge zijn dienaren de droom, dan zullen wij de uitlegging te kennen geven.

8 De koning gaf ten antwoord: Ik begrijp heel goed, dat gij tijd zoekt te winnen, omdat gij ziet, dat het besluit bij mij vaststaat,

9 dat één vonnis u treft, indien gij mij de droom niet kunt bekendmaken; en gij hebt afgesproken mij iets leugenachtigs en slechts te zeggen, totdat de toestand zich wijzigt. Zegt mij dus de droom, opdat ik weet, dat gij mij de uitlegging ervan kunt te kennen geven.

10 De Chaldeeën gaven de koning ten antwoord: Er is geen mens op de aardbodem die het door de koning gevraagde zal kunnen te kennen geven; daarom heeft dan ook geen koning, hoe groot en machtig ook, iets dergelijks van enige geleerde of bezweerder of Chaldeeër gevraagd.

11 Wat de koning vraagt, is te zwaar, en er is niemand anders, die het de koning zal kunnen te kennen geven dan de goden, die echter niet bij de stervelingen wonen.

12 De koning werd hierover ten zeerste vergramd en toornig, en hij beval al de wijzen van Babel ter dood te brengen.

13 Toen het bevel werd uitgevaardigd, dat de wijzen gedood zouden worden, liepen ook Daniël en diens metgezellen gevaar gedood te worden.

In de verzen 2–13 ontvouwt zich een tafereel dat de tragiek toont van het zoeken naar verklaringen over toekomstige dingen zonder te vragen naar God. De macht van Nebukadnezar en de geleerdheid van zijn raadgevers komen op ontluisterende wijze naar voren.

Zo gaat het altijd. Eerst zal de mens proberen met alle middelen die hem ter beschikking staan de raadsels van het leven en de toekomst op te lossen. Pas als is gebleken dat op deze manier er geen bevredigend antwoord komt, is men geneigd naar God te luisteren.

Nebukadnezar wil de betekenis van zijn droom weten. Hij laat zijn hele staf raadgevers aanrukken, allemaal specialisten op het gebied

van droomverklaringen, ieder vanuit een eigen invalshoek. Laat de koning zijn droom maar vertellen en zij zullen hem de verklaring leveren. Uit de tekst wordt niet duidelijk of de koning de droom inderdaad vergeten was of dat hij hem gewoon niet wilde vertellen. Van belang is dit ook niet. Waar het om gaat is dat, als Nebukadnezar hun de droom zou vertellen, zij daar wel een betekenis voor klaar hadden.

Het is niet ondenkbaar dat hij hun gedraai met uitleggingen kende en dat hij wist hoe ze de uitleg van zijn droom zouden manipuleren. Zolang hem dat zelf goed uitkwam, verdroeg hij hun gedraai en gemanipuleer. Maar omdat God aan het werk was, nam hij ditmaal geen genoegen met een aannemelijke verklaring. Hij wilde de juiste betekenis weten. Wie de droom kan vertellen, kan ook vertrouwd worden wat de uitleg betreft.

God gebruikt de eis van de koning om de dwaasheid en het onvermogen van zijn raadslieden aan het licht te brengen. Ze antwoorden dat ze niet in staat zijn de koning zijn droom te vertellen. In vers 10 en 11 geven ze onbewust het juiste antwoord, dat er geen sterveling is die aan de eis van de koning kan voldoen. Daarmee erkennen ze hun afgang. Alleen de goden kunnen de droom te kennen geven. Maar de afgoden laten het afweten. De geleerden kunnen hun pretenties dat zij met de hogere wereld in contact staan, ditmaal niet waarmaken. Alleen de ware God kan deze droom bekendmaken, omdat die van Hem komt. En daarvoor maakt Hij Zelf de weg vrij door de ontmaskering van deze lieden.

Maar ook Nebukadnezar wordt in zijn macht ontluisterd. Zijn ergste dreigingen bewerken niet dat hij te weten komt wat hij absoluut wil weten. In machteloze woede laat hij zijn dreigementen uitvoeren. De executie van de wijzen wordt in gang gezet.

Reactie van Daniël op het bevel van de koning

14 Toen richtte zich Daniël op verstandige en gepaste wijze tot Arioch, de overste der koninklijke lijfwacht, die uitgetrokken was om de wijzen van Babel te doden;

15 hij nam het woord en zeide tot Arioch, de koninklijke machthebber: Waarom is dit strenge bevel door de koning uitgevaardigd? Daarop maakte Arioch Daniël de zaak bekend.

16 Toen ging Daniël tot de koning en verzocht, dat deze hem enige tijd zou gunnen om de uitlegging aan de koning te kennen te geven.

17 Daarop ging Daniël naar zijn huis en maakte zijn metgezellen Hananja, Misaël en Azarja de zaak bekend,

18 en (zeide) dat zij barmhartigheid moesten afsmeaken van de God des hemels betreffende deze verborgenheid – opdat men Daniël en zijn metgezellen niet zou ter dood brengen met de overige wijzen van Babel.

19 Toen werd de verborgenheid aan Daniël in een nachtgezicht geopenbaard. Daarop loofde Daniël de God des hemels;

20 Daniël hief aan en zeide: Geprezen zij de naam Gods van eeuwigheid tot eeuwigheid, want Hem behoort de wijsheid en de kracht!

21 Hij toch verandert tijden en stonden, Hij zet koningen af en stelt koningen aan, Hij verleent wijsheid aan wijzen en kennis aan hen die inzicht hebben.

22 Hij openbaart ondoorgroendelijke en verborgen dingen, Hij weet wat in het duister is, en het licht woont bij Hem.

23 U, o God mijner vaders, loof en roem ik, omdat Gij mij wijsheid en kracht verleend hebt, en mij thans hebt bekendgemaakt wat wij van U gesmeekt hebben, daar Gij ons immers de zaak des konings hebt bekendgemaakt.

Als Daniël hoort van de dreiging gedood te worden, gaat hij het probleem niet uit de weg. Hij informeert eerst wat er aan de hand is. Vervolgens gaat hij naar de koning en vraagt om uitstel. De wijze waarop hij dat doet, getuigt van geloof. Hij zegt de koning toe dat hij hem de uitlegging te kennen zal geven. In vers 28 getuigt hij ervan

dat de uitlegging niet van hemzelf komt, maar dat Góð de uitlegging bekend gemaakt heeft. Hier weet Daniël echter nog niets van de droom. Maar Hij weet van een God die *“ondoorgroendelijke en verborgen dingen openbaart”* (vs. 22). Omdat Daniël een levend geloof in God heeft en Hem onvoorwaardelijk vertrouwt, kan hij zo tot de koning spreken.

In zijn spreken klinkt geen aanmatiging door. Hij is niet zelfverzekerd, maar vraagt uitstel. Hij vraagt geen uitstel om allerlei spitsvondige mogelijkheden te onderzoeken en plannen te beramen om aan het dreigende gevaar te ontkomen. Hij gebruikt het uitstel om te bidden. Geloof brengt tot afhankelijkheid van God. Samen met zijn vrienden buigt hij zijn knieën. In dit, naar ik meen, eerste gemeenschappelijke gebed dat we in de Bijbel aantreffen, bidden ze tot de God des hemels. Ze naderen God in de juiste gezindheid, zonder aanmatiging zijn volk te zijn. Ze vragen van Hem barmhartigheid, opdat ze niet ter dood gebracht zouden worden.

Verhoring en lofprijzing

Dan wordt hun gebed op indrukwekkende wijze verhoord. Daniël krijgt in een nachtgezicht precies hetzelfde te zien wat Nebukadnezar had gezien. Tevens wordt hem de uitlegging gegeven. Hier wordt het woord bewaarheid: *“Des HEREN vertrouwelijke omgang is met wie Hem vrezen, en zijn verbond maakt Hij hun bekend”* (Ps. 25:14). Er bestond bij Daniël en zijn vrienden geen twijfel over dit antwoord van God.

Zijn eerste reactie is niet een spoorlags naar de koning gaan om hem de droom te vertellen, maar een dankzegging aan God. Hij roemt God om wie Hij is en wat Hij doet en waartoe Hij in staat is. Alle verandering komt van Hem. Het is belangrijk dat te zien en te beseffen. Alle gezag komt van Hem, Hij zet koningen af en stelt ze aan. Ook geeft Hij aan mensen wat ze nodig hebben aan wijsheid en kennis.

Daniël is niet trots dat het hem is geopenbaard. Hij spreekt over *“wat wij van U gesmeekt hebben, daar Gij ons immers de zaaks des konings hebt bekendgemaakt”* (vs. 23). Er is geen waarheid die we ons privé-bezit kunnen noemen. Wat we hebben ontvangen, behoort toe aan allen die geloven. Dat zal ons ervoor bewaren ons te beroemen op wat we van de Heer aan inzicht hebben gekregen.

Daniël voor de koning

24 Derhalve ging Daniël naar Arioch, aan wie de koning had opgedragen de wijzen van Babel ter dood te brengen; hij ging en sprak aldus tot hem: Breng de wijzen van Babel niet ter dood, leid mij tot de koning en ik zal de koning de uitlegging te kennen geven.

25 Toen bracht Arioch Daniël inderhaast tot de koning en zeide aldus tot hem: Ik heb een man gevonden onder de ballingen van Juda, die de koning de uitlegging kan bekendmaken.

26 De koning richtte het woord tot Daniël, wiens naam Beltsazar was: Zijt gij in staat mij de droom die ik gezien heb, met zijn uitlegging bekend te maken?

27 Daniël gaf de koning ten antwoord: De verborgenheid waarnaar de koning vraagt, kunnen geen wijzen, bezweerders, geleerden of waarzeggers de koning te kennen geven.

28 Maar er is een God in de hemel, die verborgenheden openbaart; Hij heeft de koning Nebukadnezar bekendgemaakt wat in de toekomende dagen geschieden zal. Uw droom en de gezichten die u op uw legerstede voor ogen kwamen, waren deze:

29 bij u, o koning, rezen, terwijl gij op uw legerstede laagte, gedachten op over wat er na dezen geschieden zou, en Hij, die verborgenheden openbaart, heeft u bekendgemaakt wat er geschieden zal.

30 Mij nu is deze verborgenheid geopenbaard, niet door een wijsheid, die ik zou bezitten boven alle levenden, maar opdat de uitlegging de koning bekend zou worden gemaakt, en dat gij de gedachten van uw hart zoudt kennen.

Daniël gaat onverschrokken naar Arioch en zegt hem de wijzen niet ter dood te brengen. Ditmaal lijkt het meer op een bevel dan op een verzoek. Als God iets heeft bekendgemaakt, is elke aarzeling een

smet op Hem. Als Daniël optreedt in de zekerheid van het geloof, bevestigt God zijn tegenwoordigheid door voor Daniël de weg tot de koning te banen. Arioch brengt Daniël met spoed naar de koning. Hij introduceert Daniël bij de koning als een van de *“ballingen van Juda”*.

Dat legt er de nadruk op dat alleen bij dat volk kennis van de ware God aanwezig is en dat God alleen aan de leden van dat volk zijn gedachten openbaart. Het legt er ook de nadruk op dat het hoofd van de volken voor het kennen van de openbaring van God van dat volk afhankelijk is. De koning moest weten dat de wijsheid te vinden is bij de getrouwen die een overblijfsel vormen, hoezeer ze ook gefaald hebben.

We zien hierin een algemeen beginsel dat ook vandaag geldt. De waarheid aangaande God geopenbaard in Christus is alleen in het christendom te vinden. Om de waarheid te leren kennen van wie God is, moet men bij de gemeente zijn, want die is *“de pilaar en grondslag van de waarheid”* (1 Tim. 3:15, 16), hoezeer de gemeente ook heeft gefaald. In de praktijk moet men zijn bij hen die erkennen gefaald te hebben en die als een overblijfsel trouw willen zijn aan Gods Woord. Buiten de gemeente van de levende God om, kan men niet tot kennis van de waarheid komen. Dat stelt elke andere wereldgodsdienst als leugen aan de kaak.

Het gevaar is altijd groot dat een mens zich verheft op zijn kennis van wat God heeft bekendgemaakt. Daarom is de houding van Daniël zo waardevol. We zien bij hem dat werkelijke diepe kennis van de wegen van God niet opblaast, maar nederig maakt. Hij schrijft zichzelf geen enkele eer toe. Hij verklaart dat hij niet slimmer is dan welk ander mens ook. Alles wat hij weet, komt van God en hij geeft Hem dan ook alle eer.

De toekomstige dagen

Het ware doel van wat God heeft laten zien, is Nebukadnezar bekend te maken *“wat in de toekomstige dagen geschieden zal.”* Dit doel noemt Daniël twee maal, in vers 28 en in vers 29. Het gaat

daarbij niet om gebeurtenissen in direct aanstaande dagen, maar om wat er in ‘het laatste der dagen’, met andere woorden, in de eindtijd, gebeurt. Zeker zegt de droom ook iets over de voor Nebukadnezar nabije toekomst. Maar het gaat in het bijzonder om de eindtijd. Nebukadnezar ziet geen beeld dat groeit, maar een kant en klaar beeld. En dan ziet hij de vernietiging van het beeld door een steen en hij ziet die steen groeien tot een grote berg (vs. 34, 35, 44, 45). De nadruk ligt op wat de steen doet en wordt. Als we aan de betreffende verzen toe zijn, zullen we de grote betekenis daarvan zien.

Het lijkt erop dat Nebukadnezar in zijn gedachten veel is bezig geweest met de toekomst van zijn rijk en dat God door de droom daarop antwoord gaf (vgl. Pred. 5:2a). God heeft Nebukadnezar in de droom persoonlijk toegesproken: *“heeft u bekendgemaakt”* (vs. 29). In tegenstelling tot wat Elihu constateert over Gods spreken door dromen (Job 33:14, 15), geeft Nebukadnezar wel acht op de droom en wil hij de betekenis ervan weten. Hij mag dan wel een heidens vorst zijn, hij is niet zoals zoveel mensen vandaag die zich om de toekomst en hun eigen toekomst niet bekommeren.

De droom van Nebukadnezar

31 Gij, o koning, hadt een gezicht, en zie, er was een groot beeld! Dit beeld was hoog, en de glans ervan was buitengewoon; het stond vóór u, en de aanblik ervan was schrikwekkend.

32 Het hoofd van dat beeld was van gedegen goud, zijn borst en armen waren van zilver, zijn buik en lendenen van koper,

33 zijn benen van ijzer, zijn voeten deels van ijzer deels van leem.

34 Terwijl jij bleef toezien, raakte, zonder toedoen van mensenhanden, een steen los, die het beeld trof aan de voeten van ijzer en leem en deze verbrijzelde;

35 toen werden tegelijkertijd het ijzer, het leem, het koper, het zilver en het goud verbrijzeld, en zij werden gelijk kaf op een dorsvloer in de zomer, en de wind voerde ze mee, zodat er geen spoor meer van te vinden was; maar de steen die het beeld getroffen had, werd tot een grote berg, die de gehele aarde vulde.

Het eerste kenmerk van het beeld is dat het groot is. Verder is het hoog en heeft het een buitengewone uitstraling. Het geheel is

imponerend. Wie het zag, kwam er diep van onder de indruk. Tegelijk boezemde de aanblik ervan angst in. Er ging een grote dreiging van het beeld uit. Zo zag Nebukadnezar het beeld. Het beantwoordde aan zijn kijk op een wereldrijk. Dat is anders dan in Daniël 7. Daar worden de wereldrijken aan Daniël getoond. En hoe ziet hij ze? Als verscheurende dieren. Daniël ziet het karakter van de wereldrijken, Nebukadnezar het uiterlijk ervan.

Nebukadnezar ziet het beeld in de vorm van een standbeeld van de mens. Aan deze mens behoort de aarde toe, het is de aardse mens. In het beeld komt de zelfverheerlijking van de mens tot uitdrukking. Nebukadnezar krijgt de wereldrijken te zien, zoals de mens daar graag naar kijkt. Daarin staat de mens centraal die zich beroemt op de resultaten van zijn eigen inspanningen.

De onderdelen van het beeld

Het beeld bestaat uit vier onderdelen van verschillend materiaal. Het stelt de geschiedenis van vier elkaar opvolgende wereldrijken voor. Toch is het maar één beeld. De rijken kunnen elkaar wel afwisselen, maar de hoofdgedachte is dat het gezag bij de volken rust, ongeacht het volk dat aan de macht is.

De beschrijving van het beeld begint bij het hoofd en eindigt bij de voeten. De materialen waaruit de lichaamsdelen bestaan, nemen in waarde af. Ze lopen van het duurste tot het goedkoopste materiaal: van goud via zilver en koper naar ijzer, waarbij dit ijzer tenslotte wordt vermengd met leem. Dat ze aflopen in waarde, wil niet zeggen dat ze afnemen in omvang, maar in macht. Dat zullen we bij de uitleg zien.

Het is opmerkelijk dat het laatste rijk niet alleen in de benen van ijzer wordt voorgesteld, maar dat het nog lager in de voeten wordt gezien, die zijn samengesteld uit ijzer en leem. Dat betekent dat dit vierde rijk aan het eind (voeten) een ander karakter zal hebben dan aan het begin (benen). In het begin is het alleen ijzer, dat wil zeggen er is een samenhangend geheel dat hard is als ijzer. Het einde echter

zal onsamenhangend zijn, zoals we zien in de voeten. Bij de verklaring van het beeld zullen we plotseling over *“de tenen van de voeten”* horen (vs. 41, 42). Dan wordt duidelijk dat de laatste verschijningsvorm van dit rijk uit tien rijken zal bestaan, die tot één rijk verbonden zijn, zoals de tenen aan de voeten zijn verbonden.

Het eind van het beeld

Dat het hele beeld rust op een constructie van ijzer en leem geeft aan hoe onstabiel het is. Het bewijs daarvan wordt geleverd als onder het toezien van Nebukadnezar een steen losraakt die het beeld aan de voeten treft. Als gevolg van die botsing valt het beeld niet slechts om, nee, het hele beeld wordt door de steen verbrijzeld, er blijft niets van over. Van de steen die losraakt, wordt als bijzonder kenmerk gegeven dat dit *“zonder toedoen van mensenhanden”* gebeurde. Dat wil zeggen dat God dit bewerkte (vgl. Job 34:20; Kol. 2:12).

Tot slot ziet Nebukadnezar de enorme tegenstelling tussen wat er met het beeld gebeurt en wat er met de steen gebeurt. Het beeld wordt zo grondig verbrijzeld, dat er geen spoortje meer van terug is te vinden. Daartegenover groeit de steen zozeer, dat ze tenslotte de hele aarde vult.

We leven nog altijd in de geschiedenis van de vier wereldrijken. Als aan het eind het beeld wordt verwoest, betreft deze verwoesting het hele beeld, dus alle rijken en niet slechts het laatste rijk. Elk rijk dat het voorgaande rijk veroverde, nam van het veroverde rijk elementen in zich op. Daardoor bleef er iets van voortbestaan. Zo worden alle wereldrijken in wat ervan over is tegelijkertijd vernietigd.

We zijn nu aan de uitleg toe. Daarbij is het goed te bedenken dat we niet de geschiedenis nodig hebben om te verklaren wat we in Gods Woord lezen, maar dat het precies omgekeerd is. We hebben Gods Woord nodig om de geschiedenis te verklaren. Achteraf blijkt de geschiedenis altijd te bevestigen wat God van te voren in zijn Woord heeft gezegd over hoe het zal gaan.

De uitlegging van de droom

36 Dit is de droom, en de uitlegging daarvan zullen wij de koning zeggen:

37 Gij, o koning, koning der koningen, aan wie de God des hemels het koningschap, macht, sterkte en eer geschonken heeft,

38 ja, in wiens hand Hij de mensenkinderen, waar zij ook wonen, de dieren des velds en het gevogelte des hemels heeft gegeven, en die Hij tot heerser over die alle heeft gemaakt – zijt dat gouden hoofd.

39 Doch na u zal een ander koninkrijk ontstaan, geringer dan het uwe; en, weer een ander, een derde koninkrijk, van koper, dat heersen zal over de gehele aarde;

40 en een vierde koninkrijk zal hard zijn als ijzer; juist zoals ijzer alles verbrijzelt en vermorzelt; en gelijk ijzer, dat vergruizelt, zal dit die allen verbrijzelen en vergruizelen.

41 En dat gij de voeten en de tenen gezien hebt deels van pottenbakkersleem en deels van ijzer, betekent, dat dit een verdeeld koninkrijk wezen zal: wel zal het iets van de hardheid van het ijzer aan zich hebben, juist zoals gij gezien hebt ijzer gemengd met kleiachtig leem,

42 en de tenen der voeten deels van ijzer en deels van leem; ten dele zal dat koninkrijk hard zijn, en ten dele zal het broos zijn.

43 Dat gij gezien hebt ijzer vermengd met kleiachtig leem, betekent: zij zullen zich door huwelijksgemeenschap vermengen, maar met elkander geen samenhangend geheel vormen, zoals ijzer zich niet vermengt met leem.

44 Maar in de dagen van die koningen zal de God des hemels een koninkrijk oprichten, dat in eeuwigheid niet zal te gronde gaan, en waarvan de heerschappij op geen ander volk meer zal overgaan: het zal al die koninkrijken verbrijzelen en daaraan een einde maken, maar zelf zal het bestaan in eeuwigheid,

45 juist zoals gij gezien hebt, dat zonder toedoen van mensenhanden een steen van de berg losraakte en het ijzer, het koper, het leem, het zilver en het goud verbrijzelde. De grote God heeft de koning bekendgemaakt wat na dezen zal geschieden; de droom is waarachtig en zijn uitlegging betrouwbaar.

Het eerste rijk

Daniël heeft de droom nauwkeurig weergegeven. Daarmee is aan de eerste voorwaarde van Nebukadnezar voldaan. Nu kan deze ook

gerust zijn wat betreft de uitleg. Daniël begint met het gouden hoofd. Met de verschuldigde eerbied spreekt hij Nebukadnezar aan. Dan zegt hij de machthebber dat deze alles wat hij is en bezit slechts aan God te danken heeft. Daniël laat er geen twijfel over bestaan wie het gouden hoofd voorstelt. Hij zegt tot Nebukadnezar: *“gij zijt dat gouden hoofd”*. God maakt door de uitleg die Daniël geeft, bekend dat Hij aan Nebukadnezar als hoofd van de volken de heerschappij heeft overgedragen.

Israël is vanaf dat moment niet langer het centrum van de aarde en de geschiedenis. God maakt door de droom via de uitleg van Daniël duidelijk hoe de geschiedenis van de wereld zal verlopen na de terzijdestelling van Israël. God gaat de geschiedenis rekenen naar de hoofden van de volken. Het rijk van Nebukadnezar is het eerste grote wereldrijk nadat Israël terzijde is gesteld. Assyrië en Egypte waren eerder ook wereldrijken, maar toen werd Israël nog door God erkend als zijn volk.

De twee volgende rijken

Het eerste rijk is dus Babel, vertegenwoordigd in Nebukadnezar. Maar er volgen nog drie rijken. Als Nebukadnezar zich al geveleid heeft met de gedachte dat zijn rijk tot in eeuwigheid zou bestaan (iets wat elke heerser in zich heeft), dan wordt hij door de droom uit die droom geholpen. Zijn rijk zal worden opgevolgd door één dat *“geringer dan het uwe”* is, zoals zilver geringer is dan goud. Met het zilver wordt het Medisch-Perzische rijk bedoeld (Dan. 5:28). Ook de profeet Jeremia laat hierover geen twijfel bestaan (Jer. 25:11; 51:11, 28, 29). Het is een dubbel rijk, wat wordt weergegeven in de twee armen.

Maar ook aan het Medisch-Perzische rijk zou een einde komen. Er zou een derde wereldmacht opstaan die de tweede wereldmacht zou overheersen. De strijd tussen de beide wereldrijken wordt beschreven in Daniël 8. Daar vernemen we ook dat dit derde wereldrijk het Griekse rijk is (Dan. 8:21). In slechts enkele jaren veroverde Alexander de Grote het reusachtige voorgaande rijk en

nog meer. Hij moet geklaagd hebben dat er geen andere wereld meer te veroveren was. Toen hij 33 jaar was, stierf hij. Daarna hebben zijn vier generaals het rijk onder elkaar gedeeld.

Steeds minder in macht

In het afnemen van de waarde van de metalen, zien we het afnemen van de macht van de elkaar opvolgende koningen. Deze gang van zaken strookt niet met wat de mens beweert. Volgens de mens wordt het allemaal steeds beter. Maar de Schrift zegt dat er neergang is. Die neergang zit hem niet in de grootte van rijken, maar in de morele beginselen, omdat ze niet naar Gods ideaal hebben gehandeld.

Nebukadnezar was een absolute dictator. Hij was heerser over alles (vs. 38; Jer. 27:5, 6; 28:14). Bij de Meden en Perzen was het gezag van de koning niet absoluut. De heersers waren zelf gebonden aan de wetten van dat rijk. Bij het derde rijk was het gezag van de heerser nog minder. Alexander was afhankelijk van de steun van zijn generaals. Het vierde rijk, het Romeinse, is het minst absoluut in zijn heerschappij. De keizers regeerden bij de gratie van het volk. Hoe belangrijk de stem van het volk was, zien we in de angst van Pilatus dat het volk hem bij de keizer zou aanklagen (Joh. 19:12, 13).

Het vierde rijk is het Romeinse rijk

De bewijsvoering dat het vierde rijk het Romeinse rijk is, zullen we vooral straks in Openbaring 17 vinden. Maar er is wel alvast een vanuit de Bijbel afgeleid bewijs te noemen. Elk van de drie tot nu toe genoemde wereldrijken heeft over Israël geheerst. Dat is feitelijk ook de reden dat ze genoemd worden. Een volk heeft alleen een plaats in de Bijbel als het op de een of andere manier betrokken is bij de geschiedenis van Gods volk.

We mogen dan ook als vaststaand aannemen dat ook dit vierde rijk over Israël heeft geheerst. De Schrift bevestigt dit. In Lukas 2:1 lezen we dat de Romeinse keizer Augustus over Judéa regeert en in 3:1

lezen we over de Romeinse keizer Tiberius. Ook vele andere plaatsen in de evangeliën bewijzen de heerschappij van Rome over het land Israël (o.a. Luk. 20:22–24; Joh. 11:48; 19:10, 11, 15). Het hoeft ons niet te verbazen dat we dit terugvinden in de geschiedenis. In het jaar 63 v. Chr. heeft Pompejus Judéa veroverd dat daarna tot een Romeinse provincie werd gemaakt.

De drie voorgaande rijken werden betrekkelijk kort beschreven. De beschrijving van het Romeinse rijk is daarbij vergeleken uitvoerig. Deze beschrijving met de uitleg levert al behoorlijk veel bijzonderheden op. Het geeft aan dat juist dit rijk buitengewoon belangwekkend is. En als we zien dat ons in dit rijk de geschiedenis van Europa wordt gegeven, boeien de gegevens ons des te meer.

Twee fasen

In de ontwikkeling van dit rijk zijn twee fasen te onderscheiden die verband houden met de verdeling van het rijk in een oostelijk en een westelijk deel. Het West-Romeinse rijk hield op te bestaan toen in 476 Rome werd verwoest. En pas in 1453 kwam er een eind aan het Oost-Romeinse rijk toen de Turken het veroverden. Van deze twee rijken valt het West-Romeinse rijk binnen het kader van de profetie.

Dit brengt ons tot de bespreking van een probleem waarmee we ons eerst moeten bezighouden voordat we verder gaan: Hoe kan de steen het beeld aan de voeten, dus het Romeinse rijk, treffen, als het niet meer bestaat? Als oplossing daarvoor is wel bedacht dat de steen het christendom, dat door Christus is ontstaan, voorstelt. Dan zou met de komst van het christendom de droom van Nebukadnezar in vervulling zijn gegaan.

Maar de komst van Christus, en met Hem het christendom, heeft het rijk niet verwoest. Wat Christus betreft is het tegendeel het geval: dat rijk heeft Christus omgebracht. Maar ook het christendom kan niet de vervulling zijn. De droom toont de vergruizeling van het beeld als een plotselinge zaak, waarna de steen de hele aarde vult. Wie durft te beweren dat het christendom het Romeinse rijk

plotseling heeft overvallen en daarna een algehele heerschappij over de wereld heeft gekregen?

Dat betekent dat dit vierde rijk nog altijd moet komen. Maar hoe is dat mogelijk? Het heeft toch al bestaan en nu bestaat het toch niet meer? De oplossing van dit probleem vinden we in Openbaring 17:8 in de woorden *“was, en is niet en zal uit de afgrond opstijgen”*. Niet alleen het rijk zelf is in twee delen verdeeld (oost en west), ook de geschiedenis van het rijk is in twee delen verdeeld. De eerste fase van het rijk is verleden tijd (*“was”*) – nu bestaat het rijk niet (*“en is niet”*) – en de tweede fase is nog toekomst (*“en zal uit de afgrond opstijgen”*).

Verleden en toekomst

Het mag duidelijk zijn dat het herstel van het eens verdwenen West-Romeinse rijk nog steeds toekomst is. In de loop van de geschiedenis hebben wel verschillende personen geprobeerd dit rijk in zijn oude glorie te herstellen. Machtige heersers als Karel de Grote, Karel de Vijfde, Napoleon en Hitler hebben allen door geweld getracht dit rijk te doen herleven. Het is niet gelukt. Het rijk zal ook niet door geweld en verovering worden opgericht, maar doordat tien koningen hun macht vrijwillig aan een alleenheerser zullen geven (Openb. 17:13).

De zojuist genoemde tien koningen vinden we al symbolisch in het beeld aangeduid. Als we nog even naar het deel van het beeld kijken dat het Romeinse rijk voorstelt (benen en voeten), kunnen we in de twee benen en de twee voeten met de tien tenen de twee fasen van het Romeinse rijk zien. De twee benen zijn een beeld van de twee delen van het *vroegere* Romeinse rijk, dat is het West-Romeinse rijk en het Oost-Romeinse rijk. De tien tenen stellen de indeling van het rijk in de *toekomst* voor. Het toekomstige rijk zal uit tien delen bestaan met elk een koning, een situatie die het rijk in zijn vroeger bestaan nooit heeft gekend. Als deze tien delen van Europa zich

vrijwillig hebben aaneengesloten, zal dat rijk vernietigd worden door de komst van Christus, de steen die van de berg rolt.

Verval van het Romeinse rijk

De tenen bestaan niet alleen uit ijzer, maar uit ijzer en leem. Dit duidt op een verbinding van iets dat hard is als ijzer met iets dat broos is als leem. Ijzer en leem zijn twee elementen die naar hun aard niet met elkaar te verbinden zijn. Als verklaring is wel gegeven dat het leem misschien doelt op barbaarse horden die aan het eind van de vierde en het begin van de vijfde eeuw het rijk binnendrongen, waardoor de stabiliteit van het rijk verloren is gegaan. Een andere verklaring is dat het ijzer de monarchie (regering door een vorst) voorstelt en het leem de democratie (regering door het volk). Deze twee verschillende vormen van regering vertegenwoordigen tegengestelde belangen en zijn naar hun aard niet met elkaar te verbinden.

Overigens is het verval en ten slotte de val van het eens zo machtige Romeinse rijk onderwerp van bestudering van heel wat historici geweest. Hun verbazing lag op een ander niveau dan dat van Johannes. Zij hebben onderzoek gedaan naar de oorzaak van het verval en de val van dit eens zo machtige imperium. Een van de geopperde oorzaken, het christendom, hebben we al voor ons gehad. Enkele andere oorzaken worden genoemd in een boekje geredigeerd door Donald Kagan ('Decline and Fall of the Roman Empire *Why Did it Collapse?*'). Daarin komt een aantal historici aan het woord. Ieder komt na onderzoek tot een eigen conclusie. En die conclusies zijn zeer divers.

De een wijt de ondergang aan een klassenstrijd, de slaven tegen de heersende klasse. Een ander meent dat klimatologische omstandigheden de oorzaak waren. Daardoor zou er een zekere periode geen regen zijn gevallen met als gevolg misoogsten en het wegtrekken van de bevolking. Dat zou dan ook weer effect hebben gehad op de kracht van het leger, want de aanwas van rekruten

staakte door het wegtrekken van de bevolking. Weer een ander acht het mogelijk dat rassenvermenging het verval heeft bewerkt. (Tegen dit laatste aspect heeft Hitler zich misschien wel willen wapenen als we zijn maatregelen in ogenschouw nemen voor de handhaving en bevordering van een zuiver Germaans of Arisch ras. Het idee van het kweken van een superras kwam van Heinrich Himmler, een naaste medewerker van Hitler.)

Het vijfde rijk

Hoewel Daniël het getal tien niet noemt (dat doet Johannes in Openbaring 17), spreekt hij wel van *“koningen”* (vs. 44). Aan al de rijken van die koningen komt een einde, doordat God een koninkrijk opricht dat eeuwig is. Dit vijfde rijk is een totale vervanging van het vierde en zal zelf niet worden opgevolgd. Dit vijfde rijk neemt ook geen enkel element in zich op van de rijken die het heeft verbrijzeld, zoals de vier voorgaande rijken wel hebben gedaan. In Daniël 7 zullen we zien dat de steen overeen komt met de wederkomst van Jezus Christus.

Keer op keer gebruikt Daniël in zijn uitleg de woorden: *“dat gij gezien hebt”*. Hiermee herinnert hij de koning aan wat deze met eigen ogen heeft aanschouwd. Het was een extra beklemtoning van de waarheid van de droom en de uitleg. Hij sluit zijn uitleg af met te wijzen op de grote God als de Oorsprong van de droom en met de verklaring dat de *“droom waarachtig en de uitleg betrouwbaar”* is. Alles wat van God komt, geeft houvast, daar kun je op vertrouwen.

4. DE VIER DIEREN IN DANIËL 7

Daniël droomt

1 In het eerste jaar van Belsazar, de koning van Babel, zag Daniël een droom en gezichten die hem op zijn legerstede voor ogen kwamen. Toen schreef hij de droom op.

2 Begin van het bericht. Daniël hief aan en zeide: Ik had in de nacht een gezicht en zie, de vier winden des hemels brachten de grote zee in beroering,

3 en vier grote dieren stegen uit de zee op, het ene verschillend van het andere.

4 Het eerste geleeek op een leeuw, en het had adelaarsvleugels. Terwijl ik bleef toezien, werden het de vleugels uitgerukt, en werd het van de grond opgeheven en op twee voeten overeind gezet als een mens, en werd het een mensenhart gegeven.

5 En zie, een ander dier, het tweede, geleeek op een beer; het richtte zich op de ene zijde op, en drie ribben waren in zijn muil tussen zijn tanden; en men sprak tegen hem aldus: sta op, eet veel vlees.

6 Daarna zag ik, en zie, een ander dier, gelijk een panter; het had vier vogelvleugels op zijn rug en vier koppen. En aan hem werd heerschappij gegeven.

Het gezicht dat Daniël krijgt, vindt plaats onder de laatste koning van Babel. Het gezicht laat Daniël het einde van dit Babylonische rijk zien. Hij ziet ook dat er nog meer rijken zouden komen. Ook wordt in dit gezicht duidelijk dat het eeuwige rijk, dat van de Heer Jezus, niet komt tijdens het Babylonische of Medisch-Perzische rijk, ook niet tijdens het derde, maar tijdens het vierde rijk, het Romeinse.

Eigenlijk ziet Daniël drie gezichten: in vers 2, 7 en 13. Het eerste gezicht gaat over de eerste drie wereldrijken, het tweede over het vierde dier en het derde over het eeuwige koninkrijk. Vanaf vers 15 volgt een eerste uitleg en vanaf vers 19 de tweede uitleg.

We vinden hier, net als in hoofdstuk 2, een voorstelling van de vier wereldrijken. Hier is het echter geen droom van Nebukadnezar, maar van Daniël zelf. Dit keer worden de rijken ook niet getoond in de gestalte van een beeld dat grote indruk maakt, met prachtige metalen, zoals de mens die rijken graag ziet. God toont de rijken, zoals Hij ze ziet: in hun verdorven karakter, als redeloze dieren. Dieren zijn wezens zonder enige erkenning van God, wezens die geen kennis en verstand hebben van de goddelijke dingen. God laat ook zien wat deze rijken zijn volk zullen aandoen, als zij zich in hun gebrek aan verstand tegen de heiligen keren.

De eerste drie dieren

Daniël ziet vier grote dieren uit de grote zee opstijgen. De grote zee stelt de roerige volkenmassa voor. Uit de toenmalige volkerenzee verrijzen achtereenvolgens vier wereldrijken. De vier winden, die geestelijke machten voorstellen, besturen deze rijken.

Het eerste rijk verschijnt in de gedaante van een leeuw. Dit stelt het Babylonische rijk voor (Jer. 50:17). Deze leeuw heeft adelaarsvleugels. Dat ziet op de enorme snelheid waarmee het zijn prooi overvalt. Maar deze vleugels worden ook weer uitgerukt. Aan de snelle machtsuitbreiding komt een eind. Dat dit rijk daarna met een mens wordt vergeleken, laat zien dat dit rijk tot zijn ware nietige betekenis wordt teruggebracht. Het is gedaan met alle macht.

Het tweede rijk verschijnt in de gedaante van een beer. Dit stelt het Medisch-Perzische rijk voor. Het tweeledige van dit rijk wordt aangegeven door de bijzonderheid *“het richtte zich op de ene zijde op”*. Eerst bepalen de Meden het karakter van dit rijk, later de Perzen. De drie ribben die de beer in zijn muil heeft, zien mogelijk op drie koninkrijken die door hen werden ingenomen.

Het derde rijk verschijnt in de gedaante van een panter. Een panter is een buitengewoon snel dier. Het duidt op de snelheid waarmee Alexander de Grote het voorgaande rijk overweldigde. Zijn regering heeft slechts 8 jaar geduurd, van 331 tot 323 v. Chr. Hij was 33 jaar

toen hij stierf. Deze panter heeft vier vleugels en vier koppen. Dit lijkt aan te geven dat Alexander zijn snelle veroveringen heeft kunnen uitvoeren dank zij de steun van zijn vier generaals (vier vleugels), die na zijn dood zijn rijk onder zich hebben gedeeld (vier koppen). Alexander was wel zelf het hoofd van het rijk. Aan hem werd de macht gegeven.

Het vierde dier

7 Daarna zag ik in de nachtgezichten en zie, een vierde dier, vreselijk, schrikwekkend en geweldig sterk; het had grote, ijzeren tanden: het at en vermaalde, en wat overbleef, vertrad het met zijn poten; en dit dier verschilde van alle vorige, en het had tien horens.

8 Terwijl ik op die horens lette, zie, daartussen verhief zich een andere kleine horen, en drie van de vorige horens werden daarvoor uitgerukt; en zie, in die horen waren ogen als mensenogen en een mond vol grootspraak.

Het vierde rijk tenslotte verschijnt in de gedaante van een schrikwekkend dier. Dit kenmerk van schrikwekkendheid wordt ook genoemd in verbinding met het ijzer van het beeld (Dan. 2:31). Dit dier heeft geen naam. Het heeft geen gelijkenis met één van de door God geschapen dieren. Daniël kan het alleen maar omschrijven. De beschrijving wekt de indruk dat we te maken hebben met een machinerie die zonder enig gevoel van mededogen alles verslindt wat binnen zijn bereik komt.

Het lijkt op een dier dat alleen in nachtmerries voorkomt, maar waaraan gewetenloze lieden vandaag de dag in diverse computerspellen vorm geven. Allen die hun vertier zoeken in spelletjes waarin een monster alles opslokt en verplettert, zullen steeds minder het schrikwekkende karakter onderkennen van het monster dat binnenkort op het wereldtoneel verschijnt.

Het monster had tien horens, dat wijst op de tiendeligheid ervan. Het eerste rijk was een eenheid, het tweede rijk bestond uit twee delen en bij het derde rijk was sprake van een vierdeling. Het verschil tussen de eerste drie rijken en het vierde rijk is echter niet alleen

getalsmatig. Het verschil is vooral, dat dit vierde rijk in zijn geschiedenis nooit uit tien delen heeft bestaan, zoals er bij de vorige rijken wel eenheid was of een bestaan uit twee of vier delen. Maar zoals we al in Daniël 2 hebben gezien, zal die tiendeligheid in de (nabije) toekomst een feit worden.

De kleine horen

De aandacht van Daniël is getrokken door de horens. Dan ziet hij hoe ten koste van drie horens een elfde, kleine horen zich boven alle horens verheft. Als bijzonder kenmerk van deze kleine horen merkt hij op dat deze een mens voorstelt. Hij neemt ogen waar als mensenogen en een mond vol grootspraak. De persoon die in deze horen wordt voorgesteld, is buitengewoon scherpzinnig en tevens bijzonder verwaten in zijn taalgebruik, waarbij in het bijzonder God, Christus en de gelovigen het moeten ontgelden.

God op de troon

9 Terwijl ik bleef toekijken, werden tronen opgesteld, en een Oude van dagen zette Zich neder; zijn kleet was wit als sneeuw en zijn hoofdhaar blank als wol; zijn troon bestond uit vuurvlammen, de raderen daarvan uit laaiend vuur;

10 en een stroom van vuur welde op en vloeide voor hem uit; duizendmaal duizenden dienden hem en tienduizend maal tienduizenden stonden vóór hem. De vierschaar zette zich neder en de boeken werden geopend.

11 Toen keek ik toe vanwege het geluid der grote woorden welke de horen sprak; terwijl ik bleef toekijken, werd het dier gedood, zijn lichaam werd vernietigd en prijsgegeven aan de brand van het vuur.

12 Ook aan de overige dieren werd de heerschappij ontnomen, en hun werd een levensduur gegeven tot tijd en wijle.

Daniël ziet verder dat tronen (let op het meervoud!) worden opgesteld. Een troon spreekt van regering, maar ook van rechtspraak. Aan Daniël kon nog niet worden bekend gemaakt wie er op die

tronen zouden plaatsnemen. Heel vaag worden zij aangeduid met de term “*vierschaar*”. In het licht van het Nieuwe Testament weten we wie dit zullen zijn. Het boek Openbaring verklaart dat op die tronen de gelovigen uit het Oude Testament en uit het Nieuwe Testament zullen zitten, voorgesteld in vierentwintig oudsten. (Openb. 4:4; 20:4).

Daniël ziet wel dat op één bepaalde troon iemand plaatsneemt en wel een Oude van dagen. De Oude van dagen is God. Het uiterlijk en gedrag (kleed) van deze Oude van dagen geeft aan dat Hij volmaakt rein en heilig is. Zijn Persoon straalt onberispelijke en krachtige eerbiedwaardigheid uit (hoofdhaar). De beschrijving van de Oude van dagen komt overeen met die van de Heer Jezus als de Zoon des mensen in Openbaring 1:13–15. Het is een van de vele bewijzen in de Schrift dat de Heer Jezus God is.

De kenmerken van de troon van de Oude van dagen duiden op een verterend oordeel dat wordt uitgeoefend zonder enige verzachting en zonder dat enige weerstand mogelijk is. Voor de voltrekking van het gericht staan ontelbare engelen Hem ten dienste. Voordat het gericht wordt uitgevoerd, worden de bewijzen van de rechtvaardigheid ervan geleverd. De boeken werden geopend. In die boeken staat feilloos genoteerd wat de aanklacht is (vgl. Openb. 20:12). Niemand die wordt geoordeeld, zal aanleiding hebben de reden van zijn veroordeling tegen te spreken.

Het oordeel over de kleine horen

De rechtszaak spitst zich toe op de horen die grote woorden sprak. Die grote woorden worden de reden van zijn veroordeling. Ze waren de uiting van een totale verwerping en lastering van God. Daarom wordt het dier gedood. Let op de omschakeling van horen naar dier. Het dier en de horen stellen hetzelfde voor. De horen is de heerser, het dier is het Romeinse rijk. In deze horen zien we de vertegenwoordiger van dat rijk.

Nadat het dier was gedood, werd zijn lichaam vernietigd en in de vuurzee geworpen. Als eerste levende wezen belandt het dier (samen met de valse profeet) in de hel (Openb. 19:20). Tegelijk met dit oordeel over het dier en het vierde rijk wordt ook de heerschappij van de andere rijken weggenomen. De andere rijken bestonden niet meer als wereldrijk. Ze waren opgenomen in de volgende rijken. Dat wil niet zeggen dat ze volledig hadden opgehouden te bestaan. Ze bestonden nog als rijken, maar zonder (wereld)heerschappij. God had de tijd van elk rijk vastgesteld.

In de eindtijd, de tijd waarin wij leven, zien we dat deze rijken op het wereldtoneel hun plaats hebben. Het huidige Irak is het vroegere Babylon, Iran is het vroegere Perzië en Griekenland spreekt voor zichzelf.

De Zoon des mensen en zijn koninkrijk

13 Ik bleef toekijken in de nachtgezichten en zie, met de wolken des hemels kwam iemand gelijk een mensenzoon; hij begaf zich tot de Oude van dagen, en men leidde hem voor deze;

14 en hem werd heerschappij gegeven en eer en koninklijke macht, en alle volken, natiën en talen dienden hem. Zijn heerschappij is een eeuwige heerschappij, die niet zal vergaan, en zijn koningschap is een, dat onverderfelijk is.

De Zoon des mensen

Gespannen blijft Daniël toekijken. Hij neemt een nieuw verschijnsel waar, of beter een nieuwe verschijning die hij omschrijft als *“iemand gelijk een mensenzoon”*. Deze Persoon is niemand minder dan de Heer Jezus. De Heer Jezus noemt Zichzelf in de evangeliën regelmatig de Zoon des mensen. Het wordt voor de overpriesters en schriftgeleerden dé reden om Hem te veroordelen (Matth. 26:64–66). Deze verdorven leidslieden van het volk wisten maar al te goed dat Hij Daniël 7:13 aanhaalde. Dat betekende voor hen – en dat was terecht! – dat Hij Zichzelf tot Gods Zoon verklaarde. Maar hun

verdorvenheid blijkt daaruit, dat ze Hem op grond van dit getuigenis veroordelen. Dat wil zeggen dat de Heer Jezus wordt veroordeeld vanwege het afleggen van een getuigenis aangaande de waarheid van zijn Persoon.

Dat in Daniël 7 met de mensenzoon God Zelf wordt bedoeld, zien we ook in zijn komst *“met de wolken des hemels”*. Vaak gaat in het Oude Testament de komst van God tot zijn volk of tot een ander volk gepaard met wolken (o.a. Ex. 13:21; Deut. 33:26; Jes. 19:1). Dat Hij Zich bedient van en omgeeft met wolken, vergroot de indruk van zijn majesteit.

Als dan de Zoon des mensen God Zelf is, hoe kan Hij dan tot de Oude van Dagen, die toch ontegenzeggelijk ook God is, komen en uit zijn handen het koninkrijk ontvangen? God kan toch niet tot God komen om iets te ontvangen? Hier hebben we een mysterie dat niet door menselijke logica te verklaren is. Dat heeft te maken met het onverklaarbare wonder van Christus in de heerlijkheid van zijn Persoon sinds Hij mens is geworden. Hij is mens geworden, evenwel zonder op te houden God te zijn.

De evangeliën staan vol met bewijzen van de ondoorgrondelijkheid van zijn Persoon. Een voorbeeld: Hij die als waarachtig mens vermoeid aan boord van een schip lag te slapen, blijkt, als Hij wakker wordt gemaakt door bange discipelen, de waarachtige en almachtige God te zijn, die de winden en golven met een machtswoord het zwijgen oplegt (Mark. 4:38, 39). De aandachtige lezer van de evangeliën zal dit voorbeeld met vele andere kunnen aanvullen. Wat dit wonder aangaande zijn Persoon betreft, zegt de Heer Jezus dat niemand de Zoon kent dan alleen de Vader (Matth. 11:27a). Wat door mensen niet is te verklaren, kunnen we wel geloven en aanbidden.

Het koninkrijk van de Zoon des mensen

Na het doden van de kleine horen, het vierde dier en het beëindigen van de heerschappij van de andere dieren, is de weg vrij

voor een totaal ander koninkrijk met een totaal andere Heerser. Het vijfde rijk wordt aangekondigd en Hij die daarover de leiding krijgt. De Heerser over dat rijk wordt in onderscheid met alle eerdere heersers gekenmerkt door twee dingen. Het is in de eerste plaats iemand aan Wie God heerschappij en eer en koninklijke macht geeft, vanwege de *waardigheid* van zijn Persoon. Maar Hij is niet alleen waardig, Hij is in de tweede plaats ook *bekwaam* om over alle volken te regeren. God onderwerpt alle volken aan Hem (Ps. 8:7).

Ook zijn heerschappij heeft kenmerken die zich volledig onderscheiden van eerdere heerschappijen. Zo is zijn heerschappij niet beperkt tot slechts een deel van de aarde, hoe groot dat ook mocht zijn, maar Hij regeert over de hele aarde én in de hemel (Matth. 28:18). Een ander kenmerk van zijn heerschappij is, dat het een eeuwige heerschappij is. In de uitoefening van zijn regering zal Hij niet falen. Niemand zal Zich tegen Hem verzetten, maar daar zal ook geen enkele reden toe zijn. Zijn regering zal een weldaad zijn voor de hele wereld. In alle opzichten vormt zijn regering een enorm contrast met elke voorgaande menselijke regering!

De heiligen van de Allerhoogste

15 De geest van mij, Daniël, was ontroerd in mijn binnenste, en de gezichten die mij voor ogen waren gekomen, ontstelden mij.

16 Ik naderde een van hen die daar stonden, en vroeg hem de ware zin van dit alles, en hij sprak tot mij en gaf mij de uitlegging daarvan te kennen:

17 die grote dieren, die vier, zijn vier koningen die uit de aarde zullen opkomen;

18 daarna zullen de heiligen des Allerhoogsten het koningschap ontvangen, en zij zullen het koningschap bezitten tot in eeuwigheid, ja, tot in eeuwigheid der eeuwigheden.

19 Toen wilde ik de ware zin weten van het vierde dier, dat van die alle verschilde, dat buitengewoon vreselijk was met zijn ijzeren tanden en zijn koperen klauwen, dat at en vermaalde en wat overbleef met zijn poten vertrad,

20 en van de tien horens, welke op zijn kop waren, en van die andere, die zich verhief en waarvoor er drie uitvielen, terwijl deze horen met ogen en een mond vol grootspraak, er groter uitzag dan de andere.

21 Ik zag, dat die horen strijd voerde tegen de heiligen en hen overmocht,

22 totdat de Oude van dagen kwam en recht verschaft werd aan de heiligen des Allerhoogsten en de tijd naderde, dat de heiligen het koningschap in bezit kregen.

De ware zin willen weten

Wat Daniël heeft gezien, heeft hem niet onberoerd gelaten. De vraag mag wel worden gesteld: doet het mij iets als de Heer me laat zien hoe het in de toekomst zal gaan? Hoewel Daniël nog niet eens de betekenis wist, maakte het al grote indruk. Als hij die ook nog weet, trekt alle kleur uit zijn gezicht weg (vs. 28). De dingen van God spreken niet in de eerste plaats ons verstand aan, maar ons hart en geweten. God wil dat zijn mededelingen iets in ons bewerken.

Daniël is aangesproken door wat hij heeft gezien. Hij begrijpt niet wat het allemaal betekent, maar wel dat het van God komt en dat het een betekenis heeft. Hij wil de ware zin weten. Van vragen stellen word je wijs. Maar we krijgen alleen antwoord als we onze vragen in de juiste gezindheid stellen. God geeft geen antwoord, als we aan de juistheid van zijn Woord twifelen. We krijgen antwoord als we erkennen dat wij zelf niet in staat zijn de bedoeling van zijn Woord te verklaren. Dit is de houding die we bij Daniël zien.

De verklaring van de vier dieren is eenvoudig. Zij stellen vier koningen voor die uit de aarde komen. In vers 3 stond trouwens dat ze uit de zee kwamen. De uitleg bevestigt dat de zee de volkeren zee voorstelt. Het gaat om volken op aarde die net als de zee in grote beroering zijn. Elke rust ontbreekt. Dat hier over de aarde wordt gesproken als de oorsprong van deze vier koningen of koninkrijken maakt tevens het contrast met het vijfde koninkrijk duidelijk dat na die vier zal komen. Dat vijfde koninkrijk komt namelijk uit de hemel en wordt door een hemelse regering bestuurd.

De heiligen en de Allerhoogste

In de verklaring krijgt Daniël vervolgens iets te horen dat niet in directe zin op iets uit zijn droom slaat. In de droom heeft Daniël gezien hoe de Zoon des mensen de heerschappij ontvangt. Hier in de uitleg wordt gezegd dat de *“heiligen des Allerhoogsten”* het koningschap ontvangen. Deze heiligen zijn de gelovigen die hun hart aan de HERE hebben toegewijd. Zij zullen veel moeten lijden, maar zij zullen ook het koninkrijk ontvangen, er een deel in krijgen. Zij gaan het vreedrijk van de Messias binnen. Deze veelbetekenende toevoeging houdt in dat de Heer Jezus in zijn toekomstige heerschappij mederegeerders zal hebben.

Het is ook mooi eraan te denken dat de naam *“Allerhoogste”* die we hier regelmatig tegenkomen, bij uitstek de naam van de Heer Jezus is, die zijn heerschappij over alle dingen in het duizend jarig vreedrijk aangeeft. Dit wordt prachtig weergegeven door David in de Psalmen 7 en 8. In Psalm 7 ziet David zich omgeven door boosheid en ongerechtigheid. Maar hij eindigt de psalm met de mededeling dat hij *“de naam van de HERE, de Allerhoogste”* zal psalmzingen. Dat doet hij in de volgende psalm, waarin hij op voortreffelijke wijze de heerschappij van de Zoon des mensen bezingt. De psalm begint en eindigt met *“hoe heerlijk is uw naam op de ganse aarde”* (vs. 1 en 10). Dit is het resultaat van de regering van de Zoon des mensen als de Allerhoogste over al de werken van de Allerhoogste.

God bepaalt de grens

Voordat er meer over de regering van de heiligen wordt gezegd, wil Daniël de ware zin weten van het vierde dier, van de tien horens en van de kleine horens. Zijn volle belangstelling gaat uit naar deze buitengewone verschijningen met hun bijzondere kenmerken. Voor de drie andere dieren lijkt hij geen noemenswaardige aandacht te hebben. Maar wat hij in verbinding met het vierde dier heeft gezien, heeft diepe indruk op hem gemaakt. Hij noemt nog een keer uitvoerig de gruwelijke kenmerken ervan.

Het spreekt hem daarom zo aan, omdat hij ziet hoe de kleine horen strijd voert tegen de heiligen. We hebben al bij de bespreking van vers 7 en 8 gezien dat de kleine horen de machtige heerser van het herstelde Romeinse rijk voorstelt. Deze heerser richt zijn vijandschap tegen de heiligen van het volk van God.

De heiligen zullen door de kleine horen worden gedood. Maar zijn succes duurt net zo lang als God het toelaat. Er is sprake van een *“totdat”*. De grens is bereikt als de Oude van dagen komt. Hij komt om recht te doen aan hen die door de kleine horen zijn vervolgd en gedood. Toen leek het alsof zij de verliezers waren. Nu komt het moment van de waarheid. God maakt het recht openbaar. Het grote onrecht dat hun is aangedaan, wordt door God openlijk rechtgezet. De vervolgd van toen worden nu de regeerders. Zij ontvangen een koninkrijk, dat wil zeggen dat zij koninklijke heerschappij krijgen.

Het vierde dier, de tien horens en de kleine horen

23 Hij sprak aldus: Dat vierde dier is het vierde koninkrijk, dat op aarde zal zijn, dat verschillen zal van alle (andere) koninkrijken, en dat de gehele aarde zal verslinden en haar zal vertreden en vermorzelen.

24 En de tien horens – uit dat koninkrijk zullen tien koningen opstaan, en na hen zal een ander opstaan; die zal van de vorige verschillen en drie koningen ten val brengen.

25 Hij zal woorden spreken tegen de Allerhoogste, en de heiligen des Allerhoogsten te gronde richten; hij zal er op uit zijn tijden en wet te veranderen, en zij zullen in zijn macht gegeven worden voor een tijd en tijden en een halve tijd;

26 dan zal de vierschaar zich nederzetten, en men zal hem de heerschappij ontnemen en hem verdelgen en vernietigen tot het einde.

Nog eens worden de kenmerken van het vierde dier opgesomd. Het vierde dier is het vierde koninkrijk, dat is het herstelde West-Romeinse rijk, ofwel het verenigd Europa. In de tien horens op zijn ene kop zien we enerzijds de eenheid van het rijk voorgesteld dat anderzijds uit tien afzonderlijke rijken bestaat. Dan staat er nog een

horen op. Het vierde rijk verschilde van de voorgaande rijken. Ook de laatste horen verschilt van de tien. Die tien staten (horens) zullen al hun macht vrijwillig leggen in de hand van één enkele heerser, dat is de kleine horen. Dat is het verschil met de vorige rijken, die allen waren ontstaan door onderwerping van de volken. Het verschil tussen de kleine horen en de tien is dat hij er drie zal uitschakelen en een ongekende macht zal bezitten die hij in ongeëvenaarde boosheid zal uitoefenen.

Met die macht zal hij zich op satanische wijze keren tegen God en zijn volk dat dan op aarde is. Omdat hij God niet kan bereiken, zal hij met satanisch genoegen allen die God toebehoren zoeken te verdelgen om daarmee ook God te tergen. Voor dit doel zal hij tijden en wetten veranderen op een wijze die de dienst aan de ware God onmogelijk zal maken. Hieruit blijkt overigens dat het niet over de gemeente gaat, want de dienst van de gemeente aan God wordt niet door tijden en wetten geregeld (Joh. 4:21–24). De gemeente is dan trouwens ook al in de hemel.

Ook dit eindtijdelijk gegeven van de verandering van tijden en wetten werpt zijn schaduw vooruit. We kunnen het toepassen op de stemmen die in onze dagen steeds luidruchtiger worden om alles wat aan God en Christus herinnert uit de samenleving te bannen. De onverdraagzaamheid jegens alles wat christelijk is, neemt steeds meer toe.

Nog eens: God bepaalt de grens

Omdat God het toelaat, zal de kleine horen zich kunnen keren tegen allen die hem in de weg staan, dat zijn vooral zij die God willen dienen. Daarvoor krijgt hij een zekere, maar afgebakende tijdspanne. Die wordt hier aangegeven met *“een tijd en tijden en een halve tijd”*. Deze periode, ook bekend als de tijd van de ‘grote verdrukking’ (Matth. 24:21; Openb. 7:14) of een ‘tijd van benauwdheid’ (Jer. 30:7; Dan. 12:1), duurt drieënhalf jaar. Dat komt tot uiting in de gebruikte termen, waarbij ‘een tijd’ staat voor één jaar, ‘tijden’ voor twee jaar,

en 'een halve tijd' voor een half jaar (vgl. Dan. 9:27; 12:7; Openb. 11:2, 3; 12:6, 14; 13:15).

Opnieuw wordt met opmerkelijke helderheid en zonder omhaal van woorden het eind van de heerschappij van deze antigoddelijke persoon vermeld. Van al zijn snoeven en al zijn macht blijft niets over. Hiermee is de weg vrij voor de introductie van een rijk dat totaal anders is, zowel wat betreft zijn Heerser, als wat betreft zijn heerschappij.

De heerschappij van de heiligen

27 En het koningschap, de macht en de grootheid der koninkrijken onder de ganse hemel zal gegeven worden aan het volk van de heiligen des Allerhoogsten: zijn koningschap is een eeuwig koningschap, en alle machten zullen het dienen en gehoorzamen.

28 Hier eindigt het bericht. Wat mij, Daniël, betreft, mijn gedachten ontstelden mij zeer, zodat mijn gelaatskleur verschoot; en ik bewaarde deze woorden in mijn hart.

Zoals al opgemerkt bij vers 18, horen we over de heerschappij van de heiligen en niet over die van de Zoon des mensen. Dat wil niet zeggen dat de heerschappij van de heiligen los staat van die van de Zoon des mensen. We vinden hier een gegeven, waarvan de volle betekenis ons alleen in het licht van het Nieuwe Testament duidelijk wordt. Daar is sprake van een regering van Christus samen met zijn heiligen (2 Tim. 2:12; Openb. 2:26; 3:21; 5:10; 20:4). Er is overigens geen zegen te bedenken die een gelovige zal genieten los van Christus. Elke zegen die welke gelovige ook bezit, heeft hij te danken aan Christus en kan hij alleen werkelijk genieten als hij Hem erbij betreft.

Dit geldt op speciale wijze voor de gemeente. Zij is het nieuwtestamentische volk van God. De gemeente is gezegend met alle geestelijke zegen in de hemelse gewesten in Christus (Ef. 1:3). Zij is één gemaakt met Christus zoals hoofd en lichaam één zijn (Ef. 1:22, 23). Een van haar bijzondere zegeningen, die voortvloeien uit haar

eenmaking met Hem, is dat zij met Hem mag heersen (Ef. 1:10, 11). Als Hij regeert, regeert zij als het ware automatisch met Hem. Het kan ook niet anders. Hoe zou het Hoofd kunnen regeren, zonder dat het lichaam regeert?

Alles wat Daniël te weten was gekomen, bewaarde hij in zijn hart. Het was voor hem geen theoretische kennis, geen wetenschappelijke aardigheid, maar hij was bij alles ten nauwste betrokken, het doordrong zijn wezen. De wereldgeschiedenis draait om Christus en zijn volk. Als het op Daniël al zo'n overstelpende indruk maakte waar het het aardse volk van God betreft, hoe groot zou dan de indruk op ons moeten zijn, die de Heer Jezus zoveel beter mogen kennen. Zijn toekomst en onze verbinding met Hem daarin, zou diepe indruk op ons moeten maken en bepalend moeten zijn voor onze visie op de wereldgeschiedenis en ons praktisch leven.

5. HET BEEST UIT DE ZEE

(Openbaring 13:1–10)

Oorsprong, uiterlijk en kracht van het beest

1 En ik zag uit de zee een beest opkomen met tien horens en zeven koppen; en op zijn horens tien kronen en op zijn koppen namen van godslastering.

2 En het beest, dat ik zag, was een luipaard gelijk, en zijn poten als van een beer en zijn muil als de muil van een leeuw. En de draak gaf hem zijn kracht en zijn troon en grote macht.

Daniël en Johannes

We hebben door middel van Daniël al veel gehoord over de wereldrijken en hun heersers. We willen nu ook graag luisteren naar wat Johannes ons daarover heeft te vertellen. Evenals Daniël krijgt ook Johannes in visioenen de toekomst voorgesteld. De Heer Jezus heeft Johannes uitdrukkelijk gezegd om alles op te schrijven wat Hij hem liet zien (Openb. 1:19). Onder alles wat Hij Johannes heeft laten zien, wordt het vizier ook gericht op het vierde rijk uit Daniël 2 en 7. De visioenen daarover sluiten op bijzondere wijze aan op die van Daniël.

Johannes vertelt ons met name over de ontwikkeling van het vierde rijk. Wat hij ziet en ons meedeelt, bevestigt en verruimt ons inzicht in wat Daniël ons daarover al heeft meegedeeld. We zullen algehele overeenstemming vinden tussen het beeldgebruik in wat Daniël ziet en in wat Johannes ziet. De verschillen maken het algemene beeld dat we daardoor van dit vierde rijk krijgen, alleen maar duidelijker. Het zal dus steeds duidelijker worden dat het bij dit rijk gaat om het herstelde West-Romeinse rijk, dat we vandaag herkennen in de eenwording van Europa.

Het eerste beest

In Openbaring 13 ziet Johannes twee menselijke instrumenten die satan gebruikt om zich te keren tegen alles wat van God en zijn Christus is. Deze mensen worden voorgesteld in het beeld van twee beesten. We richten onze aandacht op het eerste beest, want dat beest heeft alles met de toekomst van Europa te maken, ja, bepaalt het lot ervan. Dit eerste beest komt op uit de zee. Wat dit voorstelt, hebben we al bij Daniël gezien (Dan. 7:3).

Daar kan het volgende aan worden toegevoegd. Uit alles wat in het boek Openbaring aan hoofdstuk 13 is vooraf gegaan, weten we dat we ons hier bevinden in de periode na de opname van de gemeente. Dat wil zeggen dat wat het kwaad nog enigszins beteugelde, is weggenomen van de aarde (2 Thess. 2:7b). Waar elk Goddelijk licht verdwenen is, is ook elke oriëntatie weg. Het gevolg daarvan is een toenemende stuurloosheid van de volken. Dat zal het klimaat scheppen, waarin de Romeinse dictator komt boven drijven en zich kan vertonen. Johannes geeft ons van dat gebeuren hier de beschrijving.

Hij ziet een vreselijk beest met zeven koppen en tien horens met daarop diademen. De diademen geven aan dat het koningen zijn. De zeven koppen zijn zeven bergen (zie 17:9). Veelal denkt men hierbij aan de stad Rome, die in de hele oudheid bekend stond als 'de stad met de zeven heuvels'. We komen daar bij het onderzoek van hoofdstuk 17 op terug.

Het beest wordt geïnspireerd door satan

Veel van de beschrijving die Johannes geeft, hebben we ook al gezien in Daniël 7. De tien horens zijn tien koningen. Zo hebben we het gezien in Daniël 7 en we hebben het aangeduid gezien in de tien tenen van het statenbeeld in Daniël 2. Het beest stelt in zijn kenmerken het Romeinse rijk in zijn laatste verschijningsvorm voor. Ook de lasteringen herinneren we ons uit Daniël 7. Daar waren ze

verbonden aan de kleine horen. We zien ook hier dat in het beest zowel het rijk als de heerser ervan worden voorgesteld. Wat het rijk kenmerkt, kenmerkt de heerser. De karaktertrekken van beiden zien we in dit beest uit de zee.

Daniël zag vier dieren. Johannes ziet één beest, dat is één rijk, maar met alle monsterachtige kenmerken van de voorgaande rijken in zich. In dit beest is als het ware alle macht van de vroegere rijken samengebald. Dit rijk krijgt alles wat nodig is om te regeren van de draak, dat is de satan (12:9). Dat is uniek. Het is een rijk met duivelse macht begiftigd. Hier zien we dat het niet alleen een beest uit de zee is, dat wil zeggen ontstaan uit politieke woelingen, maar dat het ook uit de afgrond, van satan, komt (17:8). Van dit rijk kan niet meer worden gezegd, wat vandaag nog steeds wel geldt voor elk rijk, dat het een overheid is die door God is gegeven (Rom. 13:1–4).

Aanbidding van het beest

3 En ik zag een van zijn koppen als ten dode gewond, en zijn dodelijke wond genas; en de gehele aarde ging het beest met verbazing achterna,

4 en zij aanbaden de draak, omdat hij aan het beest de macht gegeven had, en zij aanbaden het beest, zeggende: Wie is aan het beest gelijk? en: Wie kan er oorlog tegen voeren?

5 En hem werd een mond gegeven, die grote woorden en godslasteringen spreekt; en hem werd macht gegeven dit tweeënveertig maanden lang te doen.

6 En het beest opende zijn mond tot lasteringen tegen God, om zijn naam te lasteren en zijn tent en hen, die in de hemel wonen.

7 En hem werd gegeven om tegen de heiligen oorlog te voeren en hen te overwinnen; en hem werd macht gegeven over elke stam en natie en taal en volk.

8 En allen, die op de aarde wonen, zullen het beest aanbidden, ieder, wiens naam niet geschreven is in het boek des levens van het Lam, dat geslacht is sedert de grondlegging der wereld.

Wonderlijk herstel

Dan ziet Johannes hoe een van de koppen van het beest ten dode toe gewond is. Hiermee wordt aangeduid hoe in de geschiedenis het Romeinse rijk ten onder is gegaan en is verdwenen. In 476 werd aan het toenmalige Romeinse rijk een dodelijke slag toegebracht, toen Rome werd veroverd door de Germanen. Dat was door God voorzien. Maar het is ook door God voorzien dat de dodelijke wond zou genezen. Dat nu, zien wij in onze dagen gebeuren! We zien een herleving van het West-Romeinse rijk, maar wel door de macht van satan.

Dit herstel zal de bewondering en aanbidding van de hele wereld opwekken, terwijl men zich heel goed bewust is wie dit rijk zijn macht heeft gegeven. De draak wordt als God aanbeden en ook het eerste beest wordt aanbeden. De bewondering is onverholen en algemeen. Als Europa één is, zal dit het effect zijn.

Ieder die warm loopt voor het ene Europa, moet zich goed realiseren dat satan de oorsprong ervan is en dat het uitloopt op aanbidding van de satan. Dat veel christenen in Nederland bij het referendum over de Europese grondwet op 1 juni 2005 'tegen' hebben gestemd, zegt nog niet veel over hun visie op Europa. De zwaarst wegende argumenten om tegen te stemmen waren dat er in die grondwet geen verwijzing naar God en de joods-christelijke wortels van de EU is opgenomen. Indien dat wel was gebeurd, had men waarschijnlijk gewoon vóór gestemd! Dat is onthutsend. Men kijkt wel naar wortels, maar niet erg diep. Men kijkt slechts een klein stukje terug in de geschiedenis, maar niet ver genoeg en zeker niet naar Gods Woord.

De ware aard van het beest

Voor alle bewonderaars kent het beest zijns gelijke niet. Dit intellectuele, niet te evenaren genie, dat alle actuele problemen lijkt te kunnen oplossen, wordt ook een onoverwinnelijke macht

toegeschreven. Dit is de man waarop de westerse wereld wacht. En hij komt. Dat staat hier in Gods Woord.

Deze persoon zal zijn afkomst niet loochenen. Hij krijgt een mond van satan en zal diens spreekbuis zijn. Snoeverijen en lasteringen zullen zijn uitbraaksels zijn. Voor zijn gruwelijke woorden en wrede werken krijgt hij tweeënveertig maanden. Onder zijn heerschappij zal de wereld drieënhalf jaar gebukt gaan. Met ijzeren vuist zal hij regeren.

De voorwerpen van zijn haat bevinden zich in de hemel. Zijn gezag om te handelen beperkt zich tot de aarde. Maar, hij heeft zijn mond. Die verheft hij tegen God en de zijnen in de hemel. Hij slingert zijn gebral en lastering omhoog. Dan inspireert satan hem om oorlog te voeren tegen de heiligen die op de aarde zijn. Onder toelating van God kan hij hen overwinnen. Zijn gezagsgebied strekt zich uit over de hele aarde.

Het lot van de bewonderaars van het beest

De aanbidding van het beest is algemeen. Allen die op aarde wonen, dat wil zeggen zij die de aarde als hun thuis hebben en hun hele wezen daaraan hebben verbonden, zullen het beest aanbidden. Een bijzonderheid van doorslaggevende aard is dat hun namen niet geschreven staan in het boek van het leven van het Lam dat geslacht is. Ieder die niet meegesleept wordt in de grote afval van en opstand tegen God, heeft dat te danken aan zijn verbinding met de Heer Jezus als het geslachte Lam. Alleen in Hem is bescherming tegen alle misleiding te vinden.

Waarschuwing en bemoediging

9 Indien iemand een oor heeft, hij hore.

10 Indien iemand in gevangenschap voert, dan gaat hij in gevangenschap; indien iemand met het zwaard zal doden, dan moet hij zelf met het zwaard gedood worden. Hier blijkt de volharding en het geloof der heiligen.

Gezien de enorme belangen die op het spel staan, wordt ieder opgeroepen naar de boodschap te luisteren die dit visioen bevat. De boodschap zal echter alleen worden begrepen door wie *“een oor heeft”*. Wie luistert en zich laat waarschuwen, zal zich niet door de gebeurtenissen laten verrassen. Wie niet luistert, maar met enthousiasme deelneemt aan dit eenwordingsproces dat zoveel indruk maakt en zo aanlokkelijk lijkt, zal omkomen.

Zij die een oor hebben om te horen, worden bemoedigd om niet te bezwijken onder de druk van de omstandigheden. Mogelijk zullen ze gevangen gezet worden of zelfs gedood. Maar ze mogen steun putten uit de gedachte dat bij de komst van de Heer de rollen zullen worden omgekeerd. De vervolgers zullen dan vergelding ontvangen voor hun boze daden, terwijl de gelovigen dan rust zullen hebben (2 Thess. 1:6, 7). Tot die tijd moeten de heiligen volhouden en niet moedeloos worden. Daartoe moeten ze hun geloofsvertrouwen op God blijven stellen; Hij zal al zijn beloften aan hen waarmaken.

6. HET BEEST EN DE HOER

(Openbaring 17)

De grote hoer

1 En een van de zeven engelen die de zeven schalen hadden, kwam en sprak met mij en zei: Kom, ik zal u tonen het oordeel over de grote hoer die op vele wateren zit,

2 met wie de koningen van de aarde gehoereerd hebben, en zij die de aarde bewonen zijn dronken geworden van de wijn van haar hoererij.

3 En hij voerde mij weg in de geest naar een woestijn. En ik zag een vrouw zitten op een scharlakenrood beest dat vol namen van laster was en zeven koppen en tien horens had.

4 En de vrouw was bekleed met purper en scharlaken en versierd met goud en edelgesteente en parels, en had een gouden drinkbeker in haar hand, vol gruwelen en de onreinheden van haar hoererij.

5 En op haar voorhoofd was een naam geschreven: Verborgeneid, het grote Babylon, de moeder van de hoeren en van de gruwelen van de aarde.

6 En ik zag de vrouw dronken van het bloed van de heiligen en van het bloed van de getuigen van Jezus. En toen ik haar zag, verwonderde ik mij met grote verwondering.

De valse en de ware kerk

In dit gedeelte wordt een nieuw en heel belangrijk aspect toegevoegd aan wat we tot nu toe over Europa te weten zijn gekomen. We worden hier op de hoogte gebracht van een bijzondere relatie. Het betreft de relatie tussen het beest en een grote hoer, met de naam het grote Babylon. Met de grote hoer wordt de afvallige kerk bedoeld. Het is de naamchristelijke kerk die zich aanmatig Christus te vertegenwoordigen, maar in de praktijk zich volledig met de wereld heeft verbonden, zich daarmee inlaat en Christus loochent.

Als we de verzen 1–4 van dit hoofdstuk vergelijken met de verzen 9–11 van hoofdstuk 21 zien we het grote verschil tussen de ware kerk en de valse kerk.

Babylon is de Roomse kerk

Als we alle kenmerken van deze valse kerk bezien, is maar één conclusie mogelijk: de grote hoer stelt de Roomse kerk voor. De hoer zit op vele wateren (zie ook vs. 15). Dat duidt op haar invloed op de volken. We zien hoe de paus de wereldleiders ontvangt en door hen ontvangen wordt. De vrouw heeft zich verbonden met de leiders van de wereld en oefent ook zelf politieke invloed uit. De invloed die zij nu al stevig doet gelden, zal straks zo groot zijn dat zij zelfs enige tijd de loop van het beest zal bepalen. Zij zal zitten op het beest, het herstelde Romeinse rijk, zodat ze het kan besturen.

Andere kenmerken in dit hoofdstuk onderstrepen dat het om de Roomse kerk gaat. We zien het in haar kleding (vs. 4), die haar hang naar wereldse weelde aangeeft; verder is zij dronken van het bloed van de heiligen (vs. 6), wat aangeeft dat zij de ware gelovigen te vuur en te zwaard heeft vervolgd. Duidelijke taal spreken in dit verband ook de zeven koppen als een voorstelling van zeven bergen (vs. 9), waarop Rome ligt en waarvan wordt gezegd dat de vrouw daarop zit. Tenslotte wordt onomwonden gezegd dat de vrouw de grote stad is (vs. 18).

Johannes ziet haar in de woestijn. Dat is haar natuurlijke omgeving. De woestijn stelt hier het oord van de dood voor, waar geen leven van en met God aanwezig is. Ze is versierd met alle aardse pracht en praal en steekt daarmee de wereldse leiders naar de kroon. Die ontlene zelfs hun weelde aan haar weelde (18:3b). Haar invloed is dus niet alleen politiek en godsdienstig. Ook op economisch gebied heeft ze heel wat te bieden en dingt ze mee in het aanbieden van koopwaar. Als het maar winst oplevert, hetzij in harde valuta, hetzij in aanzien en invloed. Haar verbinding met de wereld is totaal.

Afgoderij

De beker die zij in haar hand heeft, is vol van gruwelen. Gruwelen staat voor afgodendienst. De Roomse kerk heeft met grote listigheid, vastberadenheid en vasthoudendheid de afgoderij in de christelijke kerk geïntroduceerd. De sprekendste bewijzen zijn de Mariaverering en heiligenverering. Het listige zit hem hierin, dat zij de afgodendienst, die eerst de volken kenmerkte, van een christelijk vernis heeft voorzien.

De afgodendienst van de Roomse kerk (Babylon) voert ons terug naar de oorsprong van de volken. We hebben in het begin gezien dat bij Babel (of Babylon) de volken zijn ontstaan als gevolg van het willen zijn als God. Het willen zijn als God is in zijn wezen afgoderij. God wordt niet afgeschreven, maar Hem wordt zijn ware plaats ontnomen. De mens stelt zich in de plaats van God en bepaalt zelf hoe hij God dient. De afgoderij is geboren. Afgoderij is het gevolg van opgeven van de ware kennis van God (Rom. 1:21–23). Het uit zich in het toekennen van geestelijke waarde aan iets dat zichtbaar en tastbaar is en wat dient tot bevrediging van de geestelijke gevoelens van de mens. De Roomse kerk staat bol van deze elementen (crucifix, altaar, ouwel e.d.).

De Schrift maakt duidelijk dat satan achter afgoderij zit (1 Kor. 10:20). Elke bewondering van wat zichtbaar en tastbaar is, wordt met duivelse dankbaarheid door hem in ontvangst genomen. Babylon heet niet voor niets “Verborgenschap”. Er is een (bijbelboek als) openbaring voor nodig om haar ware karakter te doorzien. De toenadering van de protestantse kerken tot de Rooms Katholieke kerk laat zien dat het voor velen nog altijd een verborgenheid is. Deze toenadering wordt trouwens ook steeds meer gevonden bij evangelische christenen.

Het moet gezegd worden dat dit mede komt doordat er nauwelijks aan bijbelstudie wordt gedaan. En als men al in de Bijbel leest, is dat vaak om er ‘praktisch’ iets aan te hebben, er iets van te beleven. Het

moet goed voelen. Daar sluit het Rooms-katholicisme perfect op aan met al haar rituelen en iconen. Daarom is de aantrekkingskracht ervan zo groot en vindt het steeds meer navolging.

De moeder van de hoeren

In het licht van de toenadering van protestantse en evangelische kerken en groepen is ook haar andere naam "*de moeder van de hoeren*" veelzeggend. Deze naam geeft aan dat de Roomse kerk kinderen heeft die haar in haar verbinding met de wereld volgen. Dat is te herkennen in al die kerken die aangesloten zijn bij de Wereldraad van kerken, waaronder veel protestantse kerken.

Johannes verwondert zich over deze vrouw, niet over het beest. Zij die zich opwerpt als plaatsvervanger en vertegenwoordiger van Christus en als beschermster van zijn volk, vervolgt en doodt juist hen die bij Christus horen. Dat de wereld de gelovigen vervolgt, hoeft geen verbazing te wekken. Het mag echter wel verbazing wekken dat een geheel dat de naam christelijk draagt, gelovigen vervolgt en doodt.

Uitleg over de verborgenheid van de vrouw en het beest

7 En de engel zei tot mij: Waarom hebt u zich verwonderd? Ik zal u de verborgenheid van de vrouw zeggen en van het beest, dat haar draagt, dat de zeven koppen en de tien horens heeft.

8 Het beest dat u gezien hebt, was en is niet en zal uit de afgrond opstijgen en ten verdere gaan; en zij die op de aarde wonen, van wie de naam van de grondlegging van de wereld af niet geschreven is in het boek van het leven, zullen zich verwonderen als zij het beest zien, dat het was en niet is en zal zijn.

9 Hier is het verstand dat wijsheid heeft: de zeven koppen zijn zeven bergen, waarop de vrouw zit.

10 Ook zijn het zeven koningen: vijf zijn gevallen, de ene is er, de andere is nog niet gekomen, en wanneer hij komt, moet hij een korte tijd blijven.

11 En het beest dat was en niet is, is ook zelf de achtste, en het is uit de zeven en gaat ten verderve.

12 En de tien horens die u hebt gezien, zijn tien koningen, die nog geen koninkrijk ontvangen hebben, maar een uur gezag als koningen ontvangen met het beest.

13 Dezen hebben enerlei bedoeling en geven hun macht en gezag aan het beest.

14 Dezen zullen oorlog voeren tegen het Lam, en het Lam zal hen overwinnen – want Hij is Heer van de heren en Koning van de koningen – en zij die met Hem zijn, geroepen en uitverkorenen en getrouwen.

De verwondering van Johannes

In zijn reactie op de verbazing van Johannes zegt de engel dat het feit dat de vrouw zich zo openbaart, hem nu ook weer niet al te zeer hoeft te verbazen. Ons hoeft het evenmin erg te verbazen. De mens is immers tot alles in staat. Zijn het niet juist godsdienstige mensen die de Heer Jezus, de Zoon van God, ombrachten? Hoe kwam dat? Omdat zij in Hem een bedreiging van hun positie zagen. Zo is elk godsdienstig systeem erop uit allen uit te werpen of te weren die het bestaansrecht ervan zelfs maar in twijfel trekken. Wat van het vlees is, vervolgt altijd wat naar de Geest is (Gal. 4:29).

Vier perioden

De verbazing van Johannes zal volgens de engel wel verminderen als Johannes weet wat deze figuren voorstellen. Dat gaat de engel verklaren. Eerst noemt hij vier perioden in de geschiedenis van het beest, dat is het Romeinse rijk. De eerste periode (*“was”*) begint als Rome in 753 v. Chr. wordt gegrondvest. Sindsdien heeft het een gestage en grote ontwikkeling doorgemaakt, met als hoogtepunt het verkrijgen van de wereldheerschappij in ca. 168 v. Chr.. Mogelijk moeten we daar de eerste periode laten beginnen.

Het Romeinse rijk heeft de wereldheerschappij onbetwist bezeten totdat in de vierde en vijfde eeuw na Christus het verval intreedt met

tenslotte in 476 n. Chr. de val van Rome. Dan begint de tweede periode, de periode waarin het rijk niet bestaat (*“is niet”*). Dat is de tijd waarin we ons sinds de val van Rome nog steeds bevinden. Op dit moment bestaat het Romeinse rijk niet.

Vervolgens lezen we over een derde periode die begint met: *“zal uit de afgrond opstijgen”*. Dat duidt op het herstel van het verloren gegane en verloren gewaande Romeinse rijk en dat dit herstel een bijzondere bron heeft. Nooit eerder is een rijk uit de afgrond opgekomen. Het is niet een rijk door God gegeven, maar door de satan en zijn demonen. Het is van demonische oorsprong. Het herstel van dit rijk zal alom bewondering opwekken. We hebben deze aspecten ook in hoofdstuk 13 gezien.

De vierde periode van dit rijk is die van het verderf (*“en ten verderve gaan”*). Dat wordt in hoofdstuk 19 beschreven en daar zullen we nog aandacht aan besteden.

Tien koningen en zeven koningen

Om deze dingen te begrijpen is verstand met wijsheid nodig. De engel licht verder toe. De zeven koppen staan voor de zeven bergen waarop Rome ligt. Dat maakt duidelijk dat Rome het politieke centrum van het rijk is. Tevens is Rome het centrum van de kerk, voorgesteld door de vrouw die op de zeven bergen zit.

Maar de zeven koppen stellen niet alleen zeven bergen voor, ze stellen ook zeven koningen voor. Hoe laat zich dat rijmen met de tien horens, waarvan we lezen en gelezen hebben dat die ook tien koningen voorstellen (vs. 12; Dan. 7:24)? De verklaring is dat de zeven koppen zeven koningen of regeringsvormen zijn die *na elkaar* macht hebben uitgeoefend. Dat blijkt uit vers 10. Daar lezen we over vijf koningen of regeringsvormen die er zijn geweest, één die er nu is (de keizerlijke vorm, ten tijde van Johannes) en één die nog moet komen. Van de tien koningen of machthebbers lezen we echter in vers 12 dat zij één uur samen met het beest regeren, dat wil zeggen *gelijktijdig*.

Ten tijde van Johannes waren dus al vijf regeringsvormen geweest. Welke vormen dat geweest zijn, laat zich niet meer precies achterhalen. Om enkele mogelijkheden te noemen, kunnen we bijvoorbeeld denken aan vormen als koningen, consuls, dictators. In elk geval bestond in de dagen van Johannes de zesde vorm, dat is de keizerlijke vorm.

De zevende vorm moet nog komen, want we leven vandaag nog steeds in de periode die is aangeduid als *“en is niet”*. De kans is groot dat deze zevende vorm de vorm is, waarbij de tien koningen zich vrijwillig aaneensluiten en samen hun macht geven aan het beest, het hoofd van het rijk. De regering van het beest zou dan de achtste vorm zijn. Van deze vorm lezen we dat die *“uit de zeven”* is en dus geen nieuwe vorm zal zijn. Ook hier is het niet mogelijk definitief de soort vorm aan te geven. Maar als we de gegevens bezien die we hebben, is de meest aannemelijk vorm toch wel de keizerlijke. In elk geval is het een dictatoriale vorm.

Een monsterverbond

De tien koningen krijgen macht samen met het beest. Het feit dat het beest aan de macht komt ten koste van drie van die koningen, wordt wel in Daniël 7, maar hier niet vermeld. Als het beest regeert, zijn de koningen ook nog aan de macht. De eigenlijke macht ligt echter in de handen van de dictator. Dat komt doordat de tien koningen zich aaneen sluiten tot een statenbond, de verenigde staten van West-Europa. Ze geven vrijwillig (hoewel mogelijk genoodzaakt door eigen onvermogen om alle problemen het hoofd te bieden) hun macht en gezag uit handen om die in handen van het beest te leggen.

Dit monsterverbond voert tot een hoogtepunt in de opstand van de mens tegen het Lam. Dit Lam wordt genoemd *“Heer van de heren en Koning van de koningen”*. Deze namen weerspiegelen zijn majesteit en verhevenheid boven elke macht en elk gezag op aarde. In een enkel woord wordt de uitkomst gemeld van de oorlog die de

koningen en het beest in hun overmoed met het Lam waagden te voeren. De uitslag staat ontwijfelbaar vast. Het Lam, samen met allen die al bij Hem in de hemel waren en Hem vanuit de hemel zijn gevolgd, zal hen overwinnen. Dat wordt in hoofdstuk 19:11vv beschreven.

Het einde van de hoer

15 En hij zei tot mij: de wateren die u hebt gezien, waarop de hoer zit, zijn volken en menigten en naties en talen.

16 En de tien horens die u hebt gezien en het beest, dezen zullen de hoer haten en haar eenzaam en naakt maken, en haar vlees eten en haar met vuur verbranden.

17 Want God heeft in hun harten gegeven zijn bedoeling uit te voeren en het met enerlei bedoeling uit te voeren en hun koninkrijk aan het beest te geven, totdat de woorden van God vervuld zullen zijn.

18 En de vrouw die u hebt gezien, is de grote stad die het koningschap heeft over de koningen van de aarde.

Nadat de engel aan Johannes (en ons) heeft laten zien wat het beest, de zeven koppen en de tien horens voorstellen en hoe het hen zal vergaan, schetst hij het einde van de hoer. Hij wijst even terug op wat Johannes van haar heeft gezien. We worden herinnerd aan de grote invloed van de vrouw. Haar godsdienstige heerschappij zal op zeker ogenblik niet langer worden verdragen door de alleenheerser en de tien koningen die met hem regeren. Elke vorm van godsdienst, ook al is het in de verdorven vorm van het Rooms-katholicisme, is voor de dictator en zijn metgezellen een beknelling waarvan ze zich zullen ontdoen.

De koningen en het beest zullen een eind aan Babylon maken, aan haar hoererij. God gebruikt de haat van het beest en de koningen jegens elke godsdienstigheid om de valse kerk te oordelen. Hij zal het in hun hart geven om haar te verdelgen. Zij die haar manipulerende macht over de wereld heeft willen uitoefenen, wordt door diezelfde wereld eenzaam en naakt gemaakt. Ze zal geen volgelingen meer

hebben en van haar macht en pracht beroofd worden. Wat ze aan aardse weelde bezat, zullen de koningen eten, dat is, zichzelf toe-eigenen.

Tenslotte zullen ze haar met vuur verbranden. Er blijft niets van al haar godsdienstige pretenties over. Haar geestelijk verdorven leringen en haar aardse bezittingen hebben geen enkele bescherming kunnen bieden. Ze zijn verteerd door het vuur van het oordeel dat God over haar heeft voltrokken door middel van hen met wie zij zulke intieme banden heeft gehad en over wie zij zo onrechtmatig macht heeft uitgeoefend.

7. HET EINDE VAN HET BEEST

(Openbaring 19:11–21)

De hemel gaat open

11 En ik zag de hemel geopend, en zie, een wit paard, en Hij die daarop zit, heet Getrouw en Waarachtig, en Hij oordeelt en voert oorlog in gerechtigheid.

12 En zijn ogen zijn als een vuurvlam en op zijn hoofd zijn vele diademen en Hij heeft een geschreven naam, die niemand kent dan Hijzelf.

13 En Hij is bekleed met een in bloed gedoopt kled, en zijn naam wordt genoemd: het Woord van God.

14 En de legers die in de hemel zijn, volgden Hem op witte paarden, bekleed met wit, rein, fijn linnen.

15 En uit zijn mond komt een scherp zwaard, opdat Hij daarmee de naties slaat. En Hij zal hen hoeden met een ijzeren staf en Hij treedt de wijnpersbak van de wijn van de grimmigheid van de toorn van God de Almachtige.

16 En Hij heeft op zijn kled en op zijn heup een geschreven naam: Koning van de koningen en Heer van de heren.

De Heer Jezus verschijnt...

Dit gedeelte beschrijft in bijzonderheden wat we al in een enkele zin in hoofdstuk 17:14 voor ons hadden. We zijn hier getuige van de wederkomst van Christus, samen met zijn gemeente. Hij verschijnt op aarde, zijn voeten staan op de Olijfberg (Zach. 14:4). Dit is het moment waar de discipelen naar vooruit werden gewezen, toen de Heer Jezus vanaf de Olijfberg naar de hemel terugkeerde (Hand. 1:9–11). Hier verschijnt Hij om te oordelen en te regeren.

Alle aandacht valt in dit gedeelte op Hem. Bij zijn eerste komst naar de aarde was Hij de lijdende Knecht des HEREN. Nu verschijnt Hij om

oorlog te voeren in gerechtigheid en de plaats op te eisen die Hem toekomt (Ps. 2:8). Op zijn hoofd heeft Hij vele diademen. Het beest dat het aandurfde de oorlog met Hem aan te gaan, heeft er slechts tien (13:1) en de draak maar zeven (12:3). Hij heeft een koninklijke waardigheid die de waardigheid van elke aardse koning ver te boven gaat.

Boven zijn zichtbare heerlijkheid, die elke andere zichtbare heerlijkheid al te boven gaat, heeft Hij ook een persoonlijke heerlijkheid die we niet vermogen te zien. Er zijn en zullen in de Heer Jezus als de eeuwige Zoon van God die Mens geworden is, altijd heerlijkheden zijn die alleen de Vader kent (Matth. 11:27). Dat heeft te maken met het door mensen niet te doorgronden geheimenis van zijn Persoon als waarachtig God en tevens waarachtig Mens.

... en oordeelt

Deze Persoon draagt bij zijn verschijning om te oordelen een in bloed gedoopt kleed. Het oordeel dat Hij gaat uitvoeren zal niets ontziend zijn en zo hevig dat het bloed op zijn klederen zal spatten (vgl. 14:17–20; Jes. 63:1–4). Zijn naam is: het Woord van God. Al zijn gerichtshandelingen zijn in volmaakte harmonie met het Woord van God. Hij doet niet anders dan vervullen wat daarin geschreven staat. Dat geldt voor het uitdelen van zegen aan hen die zich bekeren, maar evenzeer voor het vergelden van elke begane zonde aan ieder die zich niet heeft bekeerd. Als Hij uit de hemel komt, is de tijd om zich te bekeren voorbij.

Hier oefent Hij het oordeel persoonlijk en alleen uit. Hij alleen beschikt over een zwaard en Hij alleen slaat de naties. Dit oordeel is Hem door de Vader gegeven (Joh. 5:22, 27). Maar er zijn anderen die Hem vergezellen. Zij zijn Hem uit de hemel gevolgd, eveneens op witte paarden, maar bekleed met wit, rein, fijn linnen. De gemeente komt met Hem mee om, nadat Hij het oordeel heeft voltrokken, samen met Hem te regeren.

Het beest geoordeeld

17 En ik zag een engel staan in de zon, en hij riep met luider stem en zei tot alle vogels die in het midden van de hemel vlogen: Komt, verzamelt u tot de grote maaltijd van God;

18 opdat u vlees eet van koningen, vlees van oversten over duizend, vlees van sterken, vlees van paarden, en van hen die daarop zitten en vlees van allen, zowel van vrijen als van slaven, van kleinen als van groten.

19 En ik zag het beest en de koningen van de aarde en hun legers verzameld om oorlog te voeren tegen Hem die op het paard zat en tegen zijn leger.

20 En het beest werd gegrepen en met hem de valse profeet die de tekenen in diens tegenwoordigheid had gedaan, waardoor hij hen misleidde die het merkteken van het beest ontvingen en die zijn beeld aanbaden. Levend werden deze twee geworpen in de poel van vuur die van zwavel brandt.

21 En de overigen werden gedood met het zwaard dat kwam uit de mond van Hem die op het paard zat, en alle vogels werden verzadigd van hun vlees.

De slag bij Harmagedon

Na de beschrijving van de indrukwekkende heerlijkheid van de Heer Jezus als Degene die komt om te oordelen, wordt direct het resultaat van zijn komst vermeld. Van strijd is nog geen sprake. Die wordt pas vanaf vers 19 vermeld. Door eerst op het resultaat te wijzen wordt er de nadruk op gelegd dat bij zijn komst de uitkomst vaststaat. Zijn komst betekent dat alle tegenstand is overwonnen en alle tegenstanders zijn verslagen. Zijn daadwerkelijke overwinning is daarvan slechts de bevestiging. Voordat de strijd wordt beschreven kunnen alle roofvogels dan ook al worden uitgenodigd voor een grote maaltijd. Alsof we een lugubere menukaart voor ons hebben, lezen we waaruit de maaltijd bestaat. Het maakt het beeld van de afschuw die God van deze tegenstanders heeft, compleet.

Dan volgt in sobere bewoordingen hoe de maaltijd wordt bereid. Dat gebeurt in de strijd die bekend staat als de slag bij Harmagedon (16:16), een uitgestrekte vlakte in het noorden van Israël, bij de berg Megiddo. Daar hebben de legers van het herstelde Romeinse rijk, dus van het Verenigd Europa zich verzameld, om hun bondgenoot, het afvallige Israël onder leiding van de antichrist te hulp te komen. Ze bevinden zich daar op verzoek van Israël. Israël was namelijk bezet door de legers van de koning van het Noorden, de Assyriër. Bijzonderheden daarover staan in Daniël 11:40–45. Die verzen worden ingeluid door de kenmerkende woorden *“in de eindtijd”*. Daardoor weten we dat de in Daniël beschreven gebeurtenissen in dezelfde tijd plaats vinden als die waarmee we ons bezighouden.

De legers van Europa zullen optrekken naar Jeruzalem. Hoewel zij van plan zijn Israël te bevrijden van de Assyriër, is hun hoofddoel te strijden tegen de Messias en zijn getrouwen (Ps. 2:1–3; Openb. 17:13). Maar die in de hemel zit, zal lachen (Ps. 2:4). Hij heeft de actie van de koning van het Noorden gebruikt om de legers van de koningen van de aarde naar Jeruzalem te brengen, zodat Hij hen daar zal kunnen oordelen. Ze zullen in hun opmars de Rechter zo in de armen lopen.

Het einde

De plotselinge tussenkomst van de Heer Jezus maakt een definitief einde aan al hun hoge plannen. Het einde van het beest en de koningen met hun legers wordt in enkele woorden beschreven. Eigenlijk is er helemaal geen sprake van strijd, maar slechts van het voltrekken van het oordeel. Dit oordeel is tweërlei. Eerst zal de Heer Jezus het beest, dat is de heerser van West-Europa en de valse profeet, dat is de antichrist, zonder vorm van proces in de hel werpen. Zij zijn de eerste en tot nu toe enige levende wezens die zich in de hel bevinden. Daarna zal Hij de overige strijders, dat zijn de koningen van de aarde en hun legers, doden door het zwaard uit zijn mond. Deze gedoden verblijven in de hades. Zij zullen ter bestemde

tijd voor de grote witte troon gedaagd worden en vandaar worden verwezen naar de hel (20:11-15).

Wat Nebukadnezar in zijn droom zag, de steen, zonder mensenhanden losgemaakt, die het beeld aan de voeten treft, wordt hier in en door de Heer Jezus vervuld. Hierna vervangt Hij alle voorgaande menselijke rijken en richt zijn vrede rijk op. Dan is de *“volheid der tijden”* (Ef. 1:10a) gekomen. Door alle verschillende voorgaande tijdsperiodes heen heeft God daar naartoe gewerkt. De hele geschiedenis van de wereld is verlopen met dat doel: *“om alles wat in de hemelen en op de aarde is onder één hoofd samen te brengen in Christus”* (Ef. 1:10b). Dan zijn alle dingen onderworpen aan de Mens aan wie God alle dingen heeft onderworpen, de Mens die in alles aan al zijn verlangens heeft beantwoord en eeuwig zal beantwoorden: de Mens Christus Jezus (Hebr. 2:5–9).

“Hem die op de troon zit, en het Lam, zij de lof en de eer en de heerlijkheid en de macht tot in alle eeuwigheid” (Openb. 5:13b).

NAWOORD

Samenvatting

De wereldgeschiedenis vanaf de ballingschap van Israël is verdeeld in vier grote rijken. Het vierde rijk, het Romeinse, komt voor in twee fasen, in twee delen, een Oost- en een West-Romeins rijk. Beide delen zijn geleidelijk ten onder gegaan. Het lijkt alsof er een eind is gekomen aan dat rijk. Meerdere pogingen dit rijk nieuw leven in te blazen zijn steeds mislukt.

Maar er komt een tijd dat tien landen zich vrijwillig aaneensluiten tot een geheel, een verenigd West-Europa. Dan herleeft het West-Romeinse rijk. Als deze samenvoeging of dit herstel een feit is, zullen deze rijken hun macht overdragen aan het beest, een persoon die de alleenheerschappij heeft opgeëist. Hij is een totalitair heerser met enorme macht, die hij rechtstreeks van de duivel heeft gekregen. Hij zal zich keren tegen God en het Lam en alles wat met Hem in verbinding staat. Zijn woeden is begrensd tot drieënhalf jaar.

Tegen het eind van die periode breekt er een oorlog uit tussen Israël en de koning van het Noorden. Vanwege het bondgenootschap tussen de alleenheerser (het beest) en de antichrist zal West-Europa zijn legers naar Israël sturen om Israël te helpen. Als ze daar zijn, zullen al de verzamelde legers door Christus, die uit de hemel komt, worden vernietigd.

Als aan alle satanische macht een eind is gemaakt, zal de Heer Jezus zijn rijk van vrede en gerechtigheid kunnen oprichten. Israël zal het middelpunt zijn en de gemeente zal vanuit de hemel met Hem regeren.

Aan welke kant sta je?

Het zal niet lang meer duren of deze dingen zullen vervuld worden. Wij zien de omtrekken steeds duidelijker worden. Zonder te speculeren zien we hoe de profetie naar haar vervulling gaat. Het is van belang te weten waar je staat: sta je aan de kant van de Heer Jezus? Of kies je voor de tegenstander? Of meen je neutraal te kunnen zijn? Het laatste is onmogelijk. Het tweede zul je na alles wat je hebt gezien in Gods Woord toch niet willen? Dat zou betekenen dat je eens de Heer Jezus zult ontmoeten als je Rechter. Dan zul je gedwongen worden om je knieën voor Hem te buigen (Fil. 2:10). Je hebt het lot van het beest en de antichrist gezien. Je zult toch niet in hun afschuwelijk lot willen delen?

Daarom: kies voor de Heer Jezus. Het is maar één stap tot Jezus, waarom dan niet gedaan? Buig je knieën voor God nu het nog vrijwillig kan. Erken dat je een zondaar bent, dat je leefde zonder Hem bij je leven te betrekken. Als je dat oprecht doet, wijst God je op de Heer Jezus als jouw Redder. Dan mag je weten dat Hij voor jou aan het kruis wilde sterven onder het oordeel van God over jouw zonden. Laat deze geweldige kans op redding niet voorbij gaan. *“Zo lief heeft God de wereld gehad dat Hij zijn eniggeboren Zoon heeft gegeven, opdat een ieder [je mag hier je eigen naam invullen] die in Hem gelooft, niet verloren gaat maar eeuwig leven heeft”* (Joh. 3:16).

Oude Sporen 2008

